Co-funded by the European Union

PLAN DE ACȚIUNE PENTRU PROMOVAREA ABILITĂȚILOR ANTREPRENORIALE ȘI ÎNVĂȚĂRII

YETC

YOUNG ENTREPRENEURS IN TIME OF CRISIS

2021-1-BG01-KA220-YOU-000028893

Versiunea 10 august 2022

Produs de

Zornitza Yahiya, Nevena Dobreva, Mariya Rachinska (FECE)

Rasa Tučinskaitė , Giuliana Ambrosino (EKO)

Gianfranco Gatti, Gabriele Cagnazzo (DEMOSTENE)

Antonio Chonevski (SFERA)

Victor Alexandru Manciu (EAAD)

Justyna Toton (FII)

Disclaimer

Finanțat de Uniunea Europeană. Opiniile și opiniile exprimate sunt totuși doar ale autorilor și nu reflectă neapărat cele ale Uniunii Europene sau ale Comisiei Europene. Nici Uniunea Europeană și nici autoritatea care acordă acordarea nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.

INDEX

SECȚIUNEA 1: INTRODUCERE 5
Obiective 5
Definiția antreprenoriatului pentru tineret 5
Antreprenoriatul pentru tineret în timpul pandemiei de Covid-19 6
Terminologie 7
SECȚIUNEA 2: ANALIZA STATULUI CURENT ÎN ȚĂRILE PARTENERE 8
SECȚIUNEA 2.1: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN BULGARIA 9
2.1.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret 9
2.1.2. Sprijin guvernamental și privat 11
2.1.3. Educația antreprenorială 12
2.1.4. Concluzii 13
SECȚIUNEA 2.2.: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN GRECIA 15
2.2.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret 15
2.2.2. Sprijin guvernamental și privat 18
2.2.3. Educația antreprenorială 19
2.2.4. Concluzii 21
SECȚIUNEA 2.3.: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN ITALIA 22
2.3.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret 22
2.3.2. Sprijin guvernamental și privat 24
2.3.3. Educație antreprenorială 26
2.3.4. Concluzii 27
SECȚIUNEA 2.4.: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN MACEDONIA DE NORD 28
2.4.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret 28
2.4.2. Sprijin guvernamental și privat 29
2.4.3. Educație antreprenorială 30
2.4.4. Concluzii 31
SECȚIUNEA 2.5.: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN POLONIA 33
2.5.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret 33
2.5.2. Sprijin guvernamental și privat 36
2.5.3. Educație antreprenorială 38
2.5.4. Concluzii 38
SECȚIUNEA 2.6.: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN ROMÂNIA 40

2.6.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret 40
2.6.2. Sprijin guvernamental și privat 41
2.6.3. Educație antreprenorială 43
2.6.4. Concluzii 45
SECȚIUNEA 3: REZULTATELE SONDAJULUI YETC 46
SECȚIUNEA 3.1. REZULTATE NAȚIONALE 46
Bulgaria 47
Grecia 48
Italia 49
Macedonia de Nord 50
Polonia 51
Romania 52
SECȚIUNEA 3.2. PREZENTARE GENERALĂ A REZULTATELOR INTERNAȚIONALE 54
SECȚIUNEA 3.3. REZUMAT AL LACUNELOR DE COMPETENȚE INDICATE 57
SECȚIUNEA 4: UN PLAN DE ACȚIUNE PENTRU PROMOVAREA ABILITĂȚILOR ANTREPRENORIALE ȘI A ÎNVĂȚĂRII 60
Bulgaria 60
Grecia 61
Italia 61
Macedonia de Nord 62
Polonia 63
Romania 64
CONCLUZIA 65
Referințe 66

SECȚIUNEA 1: INTRODUCERE

Obiective

Obiectivul principal al acestui raport comun al cetățenilor din țările partenere (Bulgaria, Grecia, Italia, Macedonia de Nord, Polonia și România) este de a identifica și analiza sursele care descriu starea antreprenoriatului (tinerilor), pentru a identifica dezvoltarea globală a politici față de antreprenoriat, să identifice și să analizeze sursele care descriu măsurile din țările partenere în ceea ce privește lansarea de noi inițiative antreprenoriale. Pe baza acestei lucrări, materialele de instruire prevăzute în Rezultatul 2 vor fi adaptate nevoilor tinerilor din țările partenere.

Definiția Youth Entrepreneurship

Antreprenoriatul este un fenomen binecunoscut, lipsit de o singură definiție precisă (Ahmad & Seymour, 2008). Cu toate acestea, în ciuda definițiilor multiple, marea majoritate a cercetătorilor sunt de acord că antreprenoriatul implică investirea capitalului pentru a crea ceva inovator, asumându-și în același timp riscul unor posibile eșecuri. Oamenii care investesc în crearea de valoare sunt numiți „antreprenori". Antreprenorii sunt, în general, definiți ca oameni cu experiență care poate cuprinde diverse seturi de abilități, cum ar fi abilități tehnice și de adaptabilitate, abilități de conducere și management de afaceri, gândire creativă, lucru în echipă și competențe de conducere.

În zilele noastre, se pune un accent din ce în ce mai mare - în cercurile de politici și de cercetare - pe poziția tinerilor antreprenori (CEEDR, 2000). Nu este ușor să dai o definiție clară a cine este un „tânăr antreprenor", din cauza opiniilor divergente cu privire la vârsta tinerilor antreprenori.

De exemplu, Bernardino și Santos adoptă o definiție a antreprenoriatului pentru tineri ca activitate antreprenorială condusă de persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani (Bernardino & Santos, 2020). Totuși, în această lucrare, la fel ca în majoritatea literaturii științifice și în definiția Uniunii Europene, termenul „tânăr antreprenor" este destinat să delimiteze o persoană cu vârsta cuprinsă între 18 și 30 de ani. Tinerii antreprenori sunt oameni motivați să înceapă o afacere antreprenorială datorită unei varietăți de factori, inclusiv dorința de a fi propriul lor șef, de a obține o cale alternativă de avansare de la ceea ce este perceput a fi un loc de muncă fără margini, de a avea mai mult control asupra lor. muncă și viață, să ofere produse și servicii inovatoare sau competitive, să demonstreze că o pot face,

să obțină venituri suplimentare (Riahi, 2010), motive care vor fi explorate în continuare mai târziu.

În ciuda atenției tot mai mari acordate antreprenoriatului tinerilor, potrivit unor studii, tinerii au șanse puțin mai mari decât adulții să fie implicați în demararea unei afaceri. În UE, datele sondajului indică faptul că 4,7% dintre tineri (cu vârsta cuprinsă între 18-30 de ani) au lucrat activ la înființarea unei afaceri între 2014 și 2018, comparativ cu 4,0% în general. Cu toate acestea, tinerii se confruntă cu o serie de obstacole cheie în calea creării de afaceri și a angajării pe cont propriu.

Antreprenoriatul pentru tineret în timpul pandemiei de Covid-19

Deși scăderea generală a șomajului în rândul tinerilor din ultimii ani, izbucnirea pandemiei de Covid-19 a subliniat, și mai mult, dificultățile cu care se confruntă tinerele generații la intrarea pe piața muncii din UE. Acesta este motivul pentru care Comisia Europeană și Consiliul European au întreprins unele acțiuni pentru a ajuta tinerii să-și înființeze propriile afaceri.

Începând din 2019, au fost dezvoltate diferite acțiuni europene care vizează încurajarea tinerilor să-și îmbunătățească potențialul. În cadrul cooperării UE în domeniul politicii de tineret pentru perioada 2019-2027, de exemplu, a fost prezentată o strategie a UE pentru tineret.

Mai mult, pentru a ajuta la reconstruirea unei Europe post-Covid și pentru a ajuta tinerii să iasă din situația Covid-19, Comisia Europeană a creat diferite strategii. Fără îndoială, cea mai cunoscută inițiativă este Planul de redresare pentru Europa, de care aparține *NextGenerationEU* . Acesta este un fond de peste 8 miliarde - cel mai mare pachet de stimulente vreodată - care investește în cercetare și tineri pentru a face Europa mai verde, mai digitală și mai rezistentă. O altă acțiune întreprinsă de Comisia Europeană este Agenda europeană pentru competențe și Pactul pentru competențe, al căror obiectiv este de a oferi cetățenilor și întreprinderilor UE instrumentele pentru a face față provocărilor generate de tranziția ecologică și digitală și de criza Covid-19. În cifre, se estimează că, cu bugetul UE și UE Next Generation, se vor cheltui 22 de miliarde EUR pentru sprijinul pentru ocuparea forței de muncă pentru tineri. Se poate spune că la nivelul UE, politicile încurajează dezvoltarea competențelor, schimbul de bune practici, dezvoltarea cunoștințelor prin experiențe anterioare (atât profesionale, cât și educaționale), acces egal la șanse și mai multă conștientizare cu privire la modelele de antreprenoriat social în general. Pe scurt,

se pare că cadrul politic oferit la nivelul UE abordează obiectivul general, nevoile și provocările tinerilor antreprenori sociali.

Importanța investiției în tinerii antreprenori a fost dovedită de rolul lor crucial în creșterea economică. În timpul pandemiei, mulți oameni au descoperit importanța de a avea abilități antreprenoriale și de a începe o nouă afacere pentru a crea posturi de muncă, nu numai pentru ei înșiși, ci și pentru colegii lor. Mai mult decât atât, inovația ajută la păstrarea practicilor tradiționale, inovând-le și creând noi modalități de a le vinde. În plus, într-o situație de criză globală, tinerii antreprenori se împiedică pe ei înșiși și, în majoritatea cazurilor, pe angajații lor să fie excluși de pe piețele muncii.

Cu alte cuvinte, creând venituri și locuri de muncă în timp ce împuternicește și consolidează indivizi și comunități, antreprenoriatul este un instrument deosebit de puternic pentru dezvoltarea economică și socială. UE se concentrează pe promovarea antreprenoriatului în rândul tinerilor ca instrument de combatere a șomajului în rândul tinerilor și a excluziunii sociale, precum și pe stimularea inovării în rândul tinerilor (European Union, n.d.).

Terminologie

Total activitate antreprenorială în stadiu incipient (TEA): cel mai cunoscut indice al GEM, reprezentând procentul populației de 18-64 de ani care sunt fie antreprenori în curs de dezvoltare, fie proprietar-manager al unei noi afaceri.

Indicele național de context antreprenorial (NECI): Indicele măsoară cele 12 condiții de mediu antreprenorial (EFC) care alcătuiesc contextul în care se desfășoară activitatea antreprenorială într-o țară.

Indicele politicilor pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM): este un instrument de evaluare comparativă conceput pentru a evalua cadrele de politici pentru IMM-uri în economiile emergente și pentru a monitoriza progresul în implementarea politicilor în timp.

Indicele de dezvoltare globală a tinerilor: indicele clasează țările între 0,00 (cel mai scăzut) și 1,00 (cel mai mare) în funcție de evoluțiile în educația tinerilor, ocuparea forței de muncă, sănătate, egalitate și incluziune, pace și securitate și participare politică și civică.

SECȚIUNEA 2: ANALIZA STATULUI CURENT ÎN ȚĂRILE PARTENERE

Această secțiune combină diferiți parametri și aspecte pentru a descrie situația antreprenoriatului pentru tineret în țările partenere:

- **Starea actuală (post-Covid) a antreprenoriatului tinerilor** (oferă analiza diferiților parametri și aspecte legate de antreprenoriat, precum și a celor care s-au schimbat pe parcursul pandemiei, indică principalii factori care îi motivează pe tineri să deschidă o afacere în cadrul partenerului). țări);
- **Sprijin guvernamental și privat** (oferiți o privire de ansamblu asupra măsurilor și instrumentelor furnizate de guvern pentru a sprijini dezvoltarea antreprenoriatului tinerilor pe tot parcursul pandemiei, precum și inițiativele private care sprijină tinerii antreprenori);
- **Educație antreprenorială** (oferă o privire de ansamblu asupra cadrului educației formale (programe de IIS, VET etc.) care pregătește tinerii să se implice în activități antreprenoriale, precum și inițiativele de educație non-formală din țările partenere).

SECȚIUNEA 2.1: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN BULGARIA

2.1.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret

Statisticile actuale despre antreprenoriatul tinerilor din Bulgaria sunt rare. În Strategia Națională pentru Tineret 2020-2030, Ministerul Tineretului și Sportului abordează lipsa datelor despre tineret și omite antreprenoriatul în rândul tinerilor ca prioritate, care a fost prezentată în strategia anterioară 2010-2020 (Ministry of Youth and Sport, 2022).

Un studiu pre-Covid realizat de Global Entrepreneurship Monitor (GEM) a considerat că totalul activității antreprenoriale în stadiu incipient (TEA) din Bulgaria este scăzută, prin care TEA este definit ca antreprenoriat care fie este înființat, fie deținut nu mai mult de 42 de luni (Ionescu-Somers & Tarnawa, 2020). Cauzele nivelului scăzut de antreprenoriat pot fi legate de condițiile-cadru antreprenoriale precare (EFC) din Bulgaria. Din 10 indici posibili (10 = cel mai mare, 1 = cel mai mic), Bulgaria are scor 1,5 la educația și formarea antreprenorială școlară de bază și doar 2,5 la normele sociale și culturale care promovează spiritul antreprenorial (Ionescu-Somers & Tarnawa, 2020).

Tinerii antreprenori sunt în special afectați de educația și formarea insuficientă și de lipsa modelelor pe care le pot urma. Într-un interviu pentru Bloomberg, profesorul bulgar Todor Yablamov a declarat că 40% dintre studenții din învățământul superior își exprimă interesul pentru a începe o nouă afacere, dar doar 2 – 3,3% din populația tânără din Bulgaria începe efectiv o nouă întreprindere (Marinova, 2022). Majoritatea activităților antreprenoriale se bazează pe necesitate, adică antreprenorii sunt mânați de șomaj și de aspirația la salarii mai bune sau de a evita să răspundă la o autoritate (Ionescu-Somers & Tarnawa, 2020). În schimb, majoritatea tinerilor din alte state membre au definit noua provocare în sine drept motivația principală pentru a începe o afacere (Ministry of Youth and Sports, 2011).

Bariera în calea începerii unei noi afaceri este relativ scăzută, dar o strategie standardizată unificată care să sprijine noile întreprinderi trebuia să fie stabilită în 2016. Majoritatea tinerilor antreprenori sunt probabil să fie noi antreprenori și ar putea beneficia de asistență. Prin urmare, noile afaceri se bazează în mare parte pe sectorul privat și pe sprijinul incubatoarelor și al parcurilor științifice. Potrivit Consiliului Economic și Social al Republicii Bulgaria, există o mulțime de oportunități de inovare socială care nu au fost încă epuizate. Majoritatea întreprinderilor sociale sunt neguvernamentale și sunt probabil implicate în crearea de locuri de muncă sau producția de bunuri de către membrii cu dizabilități ai

societății, precum și în furnizarea de servicii pentru aceștia în calitate de subcontractant al municipalității (Ministry of Youth and Sports, 2011). Cu toate acestea, serviciile guvernamentale disponibile pentru externalizare sunt limitate și exclud sectoare primare precum educația, sănătatea și asistența socială. Cererea din ce în ce mai mare de formare în afaceri durabile în Bulgaria a unificat asociațiile de afaceri și instituțiile de învățământ în crearea de programe care antrenează leadership durabil.

Deși câteva proiecte de succes sprijină tinerii antreprenori din Bulgaria, ele sunt insuficiente pentru a promova cultura antreprenorială a tinerilor. Mai sunt multe de făcut în diseminarea informațiilor și oferirea de sprijin financiar și consiliere tinerilor antreprenori (Ministry of Youth and Sports, 2011).

Înainte de pandemie, Bulgaria se situa destul de jos în clasamentul EFC, mai ales în normele sociale și culturale din cauza lipsei de reprezentare a mass-media. La început, Covid-19 nu a avut un impact dramatic asupra economiei. Şomajul a crescut, dar într-un ritm relativ scăzut (Ionescu-Somers & Tarnawa, 2020). Din această cauză și din cauza ratei scăzute a activității antreprenoriale totale în stadiu incipient (TEA), GEM a considerat șomajul drept un motiv puțin probabil pentru a începe o nouă afacere în rândul tinerilor. Guvernul a redirecționat fonduri cu scopul de a menține angajații existenți, mai degrabă decât de a investi în noi și de a încuraja antreprenoriatul. Potrivit Asociației Bulgare a Start-up-urilor, întreprinderile nou-înființate au fost printre cele mai vulnerabile în timpul pandemiei, dar, din păcate, nu a fost aplicată nicio schemă guvernamentală specială care să vizeze în mod special întreprinderile recent fondate. Deși unele organizații și întreprinderi private sprijineau companiile vulnerabile, planurile de creștere și inovare au fost oprite. Blocajele impuse de guvern și interdicțiile de călătorie au izolat unele start-up-uri din comunitățile globale și au mutat locul de muncă și educația digital. Start-up-urile agile competente din punct de vedere tehnic au putut ajunge pe primul loc oferind soluții la probleme noi și servicii de adaptare la situație. Câteva companii textile și-au redirecționat producția către măști faciale. În timp ce industriile de servicii și livrare au prosperat, alte sectoare, cum ar fi turismul, au suferit foarte mult din cauza pandemiei (Ionescu-Somers & Tarnawa, 2020).

Au fost implementate programe la nivelul UE care au sprijinit întreprinderile afectate și reținеau angajații. Un alt sprijin care merită menționat este Fund of Funds cofinanțat de Fondurile Structurale și de Investiții Europene (ESI). Fondul de fonduri utilizează diverse programe pentru a oferi instrumente financiare și sprijin instituțiilor private și publice cu

potențial de auto-susținere. Modelul lor de dezvoltare a afacerilor se bazează pe reciclarea împrumuturilor și granturilor sau pur și simplu garanții pentru întreprinderile mici. În prezent, Fondul de fonduri a susținut 1 681 de proiecte și a investit 1 093 162 355 BGN.

În ciuda digitalizării serviciilor și a creșterii rapide a tehnologiilor informaționale în Bulgaria, punctele de informare disponibile pentru tineri rămân limitate. În 2021, Bulgaria s-a clasat pe ultimul loc (72,2) în indicele digitalizării în UE și pe ultimul loc în ceea ce privește numărul de persoane cu abilități digitale de bază superioare (European Commission, 2021). Sunt excluse în special minoritățile, cum ar fi etnicii romi sau tinerii care locuiesc în provincie. Centrele de informare pentru tineret care au fost înființate de guvern ar trebui să își îmbunătățească calitatea și eficiența pentru a-și extinde raza de acțiune către comunitățile dezavantajate. Ele joacă un rol vital în regiunile cu acces la internet și alfabetizare digitală reduse.

2.1.2. Sprijin guvernamental și privat

Bulgaria a reușit să-și revină relativ repede din criza inițială cauzată de Covid-19. Cu toate acestea, a dezvăluit vulnerabilități fundamentale care împiedică progresul în general. Disparitățile regionale, scăderea populației în vârstă de muncă și deficiențele instituționale împiedică creșterea și predispun un mediu de afaceri care, în general, nu sprijină investițiile (European Commission, 2022). Guvernul sa concentrat în principal pe reținere și nu a oferit asistență specifică tinerilor în special. Cu toate acestea, mulți tineri au fost acoperiți de politicile generale (European Commission, 2022). În plus, calitatea educației a fost compromisă în timpul pandemiei, ceea ce poate dăuna angajării tinerilor sau antreprenoriatului în viitor.

Nu au existat măsuri specifice stabilite de guvern pentru a sprijini antreprenoriatul tinerilor în timpul pandemiei. Totuși, Programul Național de Tineret (2016-2020) coordonat de Ministerul Tineretului și Sportului a inclus antreprenoriatul tinerilor ca prioritate înainte de pandemia care era încă în vigoare. Programul este în concordanță cu prioritățile politicii europene de tineret și se concentrează pe formarea non-formală și consilierea tinerilor pentru a-i pregăti pentru intrarea în forța de muncă. Acesta urmărește îmbunătățirea calității vieții tinerilor prin dotarea acestora cu abilitățile și cunoștințele necesare pentru a deveni un atu pentru societate și economie. Pentru a realiza acest lucru, programul identifică cinci obiective strategice: 1) facilitarea accesului la servicii de calitate care să sprijine dezvoltarea personală și socială deplină a tinerilor în concordanță cu nevoile și interesele acestora; 2) promovarea

unui stil de viață sănătos pentru tineri; 3) dezvoltarea voluntariatului tinerilor; 4) crearea unui mediu atractiv pentru dezvoltarea personală a tinerilor din localitățile mici și din mediul rural; și 5) crearea unui mediu favorabil, încurajator și de sprijin pentru promovarea profesională de calitate pentru tinerii din Bulgaria.

Noul Program Național pentru Tineret (2021-2026) urmează prioritățile stabilite în Strategia pentru Tineret (2021-2030). Prioritățile strategice sunt 1) promovarea educației non-formale; 2) promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea NEET-urilor; 3) încurajarea angajamentului, participării și împuternicirii tinerilor; 4) dezvoltarea și validarea activității de tineret la nivel național; 5) conectivitate, toleranță și sentimentul de apartenență european; 6) promovarea unui stil de viață sănătos și eco-orientat; 7) promovarea culturii și creativității în rândul tinerilor. Aceste priorități, însă, nu planifică măsuri pentru stimularea antreprenoriatului tinerilor în următorii ani.

2.1.3. Educație antreprenorială

În 2015, Bulgaria a adoptat un Plan de acțiune *Antreprenoriat 2020 - Bulgaria,* care urmează planul Comisiei Europene privind reaprinderea spiritului antreprenorial în Europa (European Commission, 2013). Una dintre prioritățile stabilite în documentul bulgar este educația și formarea în domeniul antreprenoriatului care sprijină creșterea și crearea de afaceri și introducerea disciplinei *Tehnologii și antreprenoriat* în sistemele de învățământ primar și secundar. Astăzi, această materie este obligatorie din clasa a 1-a până la a IX-a și are ca scop dobândirea de abilități de a răspunde la inovații și de a-și asuma responsabilitatea prin construirea abilităților de inițiativă și antreprenoriat.

În Bulgaria, sistemul de educație și formare profesională (VET) poate fi clasificat ca fiind în principal bazat pe școală (Cedefor, 2018, p. 7). Include licee profesionale, furnizori privați de VET autorizați de Agenția Națională pentru Educație și Formare Profesională și centre VET ca parte a instituțiilor de învățământ superior (IIS). Planul de acțiune *Antreprenoriat 2020 - Bulgaria* include măsuri pentru introducerea antreprenoriatului în liceele profesionale. Cu toate acestea, Bulgaria lucrează pentru modernizarea VET pentru a satisface nevoile actuale ale pieței muncii.

Cu excepția cazului în care un student la o IIS este specializat în domeniu, antreprenoriatul este oferit ca materie opțională (Delinesheva & Jolovski, 2021, p. 28). În prezent, în învățământul superior, 39 de programe acreditate privind antreprenoriat sunt predate la 18

universități din Bulgaria (13 programe de licență și 26 de programe postuniversitare). Majoritatea curriculei sunt în domeniul afacerilor și economiei (18 programe); universitățile oferă, de asemenea, educație antreprenorială în sectoarele social, tehnologic, digital, construcții și biologie la nivel de licență și master. Este vizibil că nu există programe de educație dedicate antreprenoriatului în industriile culturale și creative. Unele universități mențin centre pentru antreprenoriat și organizează săptămâni de accelerare pentru studenții cu idei inovatoare.

Inițiativele pentru studenții universitari și tinerii antreprenori sunt organizate suplimentar de incubatoare și acceleratoare. Inițiativa JEREMIE Eleven și LAUNCHhub și Schema Regională de Inovare EIT a Cleantech au oferit instruire și mentorat, precum și finanțare. Cu toate acestea, proiectele au fost facilitate de finanțare publică și UE (Delinesheva & Jolovski, 2021). Există spațiu pentru educația non-formală dedicată antreprenoriatului pentru a completa eforturile depuse în sistemul de educație formală.

Cu toate acestea, există un anumit sprijin public pentru întreprinderile sociale sub formă de scheme de granturi, scutiri fiscale, subvenții, acces la împrumuturi și fonduri sociale (Delinesheva & Jolovski, 2021). Majoritatea sprijinului public este oferit de programele UE, cum ar fi Erasmus+ și programele operaționale și, într-o oarecare măsură, de autoritățile locale. Între 2020-2022, 43 de inițiative au fost lansate în cadrul programelor UE: 3 s-au concentrat pe culturale, 6 - pe digital, 11 - pe sociale și 9 - pe forme verzi de antreprenoriat. 9 au fost realizate ca o Cooperare pentru inovare și schimb de bune practici, 30 de proiecte în cadrul Mobilității de învățare a persoanelor și 4 Parteneriate pentru cooperare și schimburi de practici.

Majoritatea inițiativelor sunt executate de ONG-uri și se bazează pe participarea voluntară. Proiectele diferă ca durată și natură, exacerbând astfel compararea și prelucrarea rezultatelor datelor. Unele proiecte sunt finanțate de sectorul privat, care oferă o narațiune specifică care este adesea legată de propriile produse și servicii, făcând astfel abilitățile dobândite mai puțin transferabile.

2.1.4. Concluzii

Sprijinul și educația antreprenoriatului tinerilor în UE variază foarte mult. În Bulgaria, există o tendință de îmbunătățire a condițiilor pentru antreprenoriatul tinerilor, cu toate acestea, este

un proces lent. Deși există puține clase oferite în învățământul primar și secundar care predau antreprenoriatul, acestea sunt insuficiente pentru a încuraja eforturile de afaceri.

Majoritatea educației și finanțării par să provină din sectorul privat și sunt adesea executate de ONG-uri. Alte inițiative sunt realizate de ONG-uri în cadrul diferitelor programe ale UE și unele municipalități locale. Reformele politicilor de securitate socială ar putea reduce riscurile inițiale ale înființării unei întreprinderi. Nu există o platformă standardizată unificată în care tinerii să poată primi informații, sprijin financiar sau să facă schimb de idei și experiență cu oameni care au aceleași idei. Înființarea unei astfel de platforme în toată țara sau chiar în UE ar încuraja tinerii să îndrăznească să-și lanseze propria afacere.

SECȚIUNEA 2.2.: Antreprenoriatul pentru tineret ÎN GRECIA

2.2.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret

În ultimii 10 ani, Grecia a fost una dintre țările din Europa care a suferit cel mai mult de pe urma crizelor europene. Lipsa unei politici monetare structurate și o datorie guvernamentală uriașă au înecat economia Greciei, la care se adaugă lipsa de dinamism antreprenorial, din cauza incertitudinilor și problemelor birocratice, a cadrului fiscal instabil și a funcției limitate sau ineficiente a promovării și mecanismele de sprijinire a antreprenoriatului, au creat o instabilitate enormă la nivel antreprenorial în țară.

Pandemia de Covid-19 a devenit încă o provocare pentru comunitatea europeană și o agravare a problemelor deja existente în Grecia în ceea ce privește antreprenoriatul tinerilor și „libertatea investițiilor antreprenoriale".

Antreprenoriatul în Grecia a arătat întotdeauna o tendință puternică, cu un număr foarte mare „pe cap de locuitor" (Vasilopoulos & Tsitsakis, 2020). Cu toate acestea, multe dintre aceste companii au fost asigurate, neproductive și s-au concentrat pe sectoare bazate pe consum cu potențial scăzut de creștere, deoarece antreprenoriatul a fost asociat în mod constant cu corupția și, de obicei, împiedicat de birocrația de stat și informalitatea.

Potrivit Raportului Global GEM 2019/2020, în ciuda faptelor menționate mai sus, înainte de pandemia de Covid-19, aproape 50% dintre respondenți au indicat că este ușor să începeți o activitate antreprenorială în Grecia, chiar dacă în NACI Grecia este cotată. pentru 4,1 din 10. Cu toate acestea, studiul pre-Covid arată că rata totală a activității antreprenoriale în stadiu incipient (TEA) a fost mai mică de 10%. În ceea ce privește motivația de a începe inițiative de afaceri în Grecia, „a câștiga existența pentru că locurile de muncă sunt rare" se află în fruntea priorităților (aproximativ 50%). Este demn de menționat că majoritatea activităților TEA sunt realizate de tineri, care aparțin categoriei de vârstă 18-24 de ani (aproape 15%) (Bosma, et al., 2020).

În prezent, antreprenoriatul în rândul tinerilor este bine stabilit în Grecia, multe acțiuni fiind implementate prin inițiativa de angajare a tinerilor, ONG-uri, acțiuni universitare, acțiuni internaționale și incubatoare de start-up-uri, printre altele. Dinamismul în creștere și apariția de noi instrumente de finanțare au stimulat noul antreprenoriat și munca pe cont propriu, în ciuda tratamentului fiscal nefavorabil. Pandemia a împiedicat foarte mult intenția antreprenorială a tinerilor greci, schimbând și caracteristicile și calitatea afacerilor create, cu

o adaptare a soluțiilor și oportunităților în funcție de noile nevoi generate și, prin urmare, calea de cea mai mare atenție este reciclarea afacerilor. întreprinderi axate pe sectoare de comerț (catering și retail) sau mici cafenele, grătare souvlakis, cu accent pe afaceri cu structură familială, deoarece acestea necesită mai puțin efort financiar, riscuri birocratice și alte riscuri asociate. Celălalt punct cu generalitatea Europei este creșterea substanțială a start-up-urilor create de tinerii din Grecia, conform raportului Fundației în colaborare cu EIT Digital, acest punct a progresat împotriva oricăror nenorociri, creând ceea ce se numește un ecosistem de start-UPS. Acest lucru se datorează prăbușirii multor afaceri tradiționale din țară, lăsând mulți greci în căutarea unor noi opțiuni de angajare, care au transformat schimbările tehnologice, au catalizat din ce în ce mai multe piețe internaționale și au prezentat o serie de noi oportunități pentru tinerii din Grecia, ca antreprenori sau lucrători pe cont propriu (Kalavros-Gousiou, 2021). În ceea ce privește acestea din urmă, un sondaj realizat de DIANEosis și publicat în ianuarie 2022, menționează că marea majoritate (80%) sunt bărbați și această inegalitate există și în alte sectoare ale antreprenoriatului pentru tineret. Din punct de vedere al vârstei, fondatorii de start-up-uri sunt tineri, 90% au cel mult 44 de ani, în timp ce 50% sunt mai tineri de 34 de ani (Georgakopoulos, 2022).

Din păcate, o situație de rezolvat ține de informație, deoarece există un mare decalaj de date privind antreprenoriatul tinerilor în Grecia astăzi. Există inițiative, afaceri sau start-up-uri create de tineri în principal în sectoarele verde și social, dar nu există un filtru pentru informații . T nu există colecții de date instituționale, private sau guvernamentale, cu privire la cantitatea, sectoarele implicate, vârstele fondatorilor sau grupul de fondatori, sexul, statutul sau tipologia întreprinderii, lista proiectelor inițiative sau întreprinderi. creat pe an etc.

Pandemia a adus mai multe schimbări structurale, fie ele economice, culturale sau sociale, precum și tendințe și comportamente în schimbare. Unul dintre parametrii relevanți are de-a face cu exodul de creiere în grupul de tineri, pe măsură ce tot mai mulți tineri își termină studiile universitare și își caută oportunități de muncă sau de studiu în alte țări și ajung să nu se mai întoarcă. Grecia este printre cele mai slabe performanțe din țările Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) în ocupația absolvenților de învățământ superior, potrivit unui studiu privind condițiile de muncă realizat de Eurofound (Eurofound, 2022). Aceasta ne aduce la ratele șomajului, care au fost în medie de 12,6% în 2020, față de 12,9% în martie 2022, rata șomajului fiind mai mare în rândul femeilor, cu o diferență de 6,1% între cele două, iar bărbaților, 10,2%, în aceeași perioadă. . Șomajul deocamdată, în ciuda programelor de restructurare, este departe de a-și găsi stabilitatea. În urma datelor de la

countryeconomy.com , șomajul în rândul tinerilor, sub 25 de ani, este de 29,5% în 2022. Totuși, criza i-a afectat pozitiv și pe unii antreprenori. De exemplu, a condus la oportunități de a răspunde în mod eficient la consecințele pandemiei prin adaptarea sau reinventarea modelelor de afaceri sau adoptând altele noi (Kucketz & Brändle, 2022). Cu această rată ridicată a șomajului, unii tineri activi au investit în activități independente, profitând de creșterea erei digitale, modelul de lucru la distanță a devenit parte din viața multor tineri și alte soluții digitale precum comerțul electronic. Pe scurt, caracteristicile sectoarelor dominante în situația post-Covid, în ceea ce privește aspectul antreprenorial al tinerilor sunt digitalizarea și automatizarea, energia verde, cunoștințele și expertiza științifice, repatrierea producției internaționale în regiuni mai sigure, dar și necesitatea de a consolida sectorul energetic prin investiții în energie verde, facilități de stocare relevante și rețele. Momentul economic pozitiv transmis din 2021 până în 2022, instrumentele importante de finanțare ale UE, apar ca o oportunitate pentru antreprenoriatul tinerilor, voința politică de a implementa reforme, dar mai ales maturitatea societății și capacitatea acesteia de a înțelege noul mediu și de a accepta schimbările structurale, sunt factori care ajută la transformarea crizei în oportunități, permițând țării să-și depășească odată pentru totdeauna slăbiciunile sale inerente, să se transforme într-o economie modernă și să-și sporească adaptabilitatea și rezistența la un mediu internațional extrem de incert.

În Grecia, una dintre categoriile care a căpătat putere în rândul tinerilor a fost munca pe cont propriu. Derivați din șomaj, au decis să caute soluții, creând în cele din urmă o afacere care să se întrețină, mânați de nevoia de a câștiga bani. Pe de altă parte, tinerii care nu sunt șomeri sunt adesea motivați de o mai mare independență sau de șansa de a deveni șef. Cu toate acestea, odată cu era transformării digitale și oportunitățile de antreprenoriat social din Grecia, au existat și cei care găsesc o oportunitate pe piață, mergând înainte individual, prin parteneriat sau afiliere, înființând start-up-uri sau ONG-uri.

Pentru a rezuma climatul antreprenorial actual din Grecia, conform raportului GEM Global 2021/2022, tinerii (18-34 de ani) au desfășurat mai multe activități antreprenoriale decât grupa de vârstă mai înaintată. Ca și în studiile pre-Covid, principala motivație de a începe afacerea este lipsa locurilor de muncă, care față de rezultatele din 2020 (50%) a crescut la 60%. Este demn de menționat că, conform NECI, Grecia a fost cotată cu 4,4 din 10, ceea ce în comparație cu datele anterioare este îmbunătățită cu 0,3 puncte (Hill, et al., 2022).

2.2.2. Sprijin guvernamental și privat

Guvernul a implementat o serie de măsuri de sprijin de urgență pentru a ajuta antreprenorii și persoanele care desfășoară activități independente prin criza Covid-19 din Grecia. Sprijinul acordat tinerilor antreprenori, întreprinderilor și lucrătorilor independenți a inclus suspendarea impozitelor și a contribuțiilor la asigurările sociale (fără TVA) pentru întreprinderile care și-au suspendat activitatea, persoanele care desfășoară activități independente și întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectoarele cele mai puternic afectate.

Una dintre inițiativele întreprinse de guvernul grec în 2020 care vizează construirea unui ecosistem puternic care să conducă la creșterea start-up-urilor și sprijinirea tinerilor antreprenori este Elevate Greece. Inițiativa vine cu o platformă digitală în care start-up-urile grecești sunt înregistrate și au acces la beneficiile oferite de guvern. Cu inițiative de acordare a premiilor naționale pentru tinerii antreprenori „Elevate Grecia", cu premii în bani, consultanță și alte beneficii.

Sub auspiciile Ministerului Grec al Muncii și Afacerilor Sociale, STARTAB (un program de antreprenoriat implementat de Corallia cu sprijinul Prince's Trust International) oferă mentorat, consultanță și alte servicii gratuite tinerilor cu vârsta între 18-35 de ani. Tinerii de aici au putut să-și dezvolte ideile de afaceri printr-un atelier specializat și apoi să participe la un curs interactiv de antreprenoriat gratuit de 4 zile, unde explorează latura practică a începerii și conducerii unei afaceri și decid dacă munca pe cont propriu este potrivită pentru ei. După curs, participanții care doresc să continue, primesc îndrumări de mentorat timp de până la 12 luni pentru a-și dezvolta, proiecta și testa ideea de afaceri și apoi pentru a-și maturiza planul de afaceri. Cei care sunt gata să-și înceapă afacerea își pot prezenta planul de afaceri la Business Launch Group, o echipă de consultanți de afaceri care evaluează fezabilitatea planului lor de afaceri. În cele din urmă, participanții care ajung în această etapă au posibilitatea de a primi mentorat în afaceri pentru încă 12 luni pentru a-și extinde afacerea. Participanții care nu continuă dezvoltarea unei idei de afaceri au posibilitatea de a participa la ateliere care vizează dezvoltarea carierei profesionale și integrarea lor pe piața muncii.

Pentru a facilita accesul la informații legale și de reglementare despre demararea unei afaceri, guvernul elen a lansat platforma online „Start-up Greece", care își propune să sprijine noii antreprenori. Start-up Greece este un spațiu de informare, networking și colaborare susținut de Ministerul Dezvoltării și guvern, în colaborare cu comunitățile de tineri antreprenori.

Oferă antreprenorilor informațiile necesare pentru a-și începe afacerea (de exemplu, opțiuni de finanțare, cadrul legal) și sprijină rețele pentru a reuni oameni, idei, companii și universități, cu scopul de a explora parteneriate și oportunități de investiții.

Multe dintre măsurile luate de guvern au fost prin intermediul ONG-urilor, entități private care existau deja înainte de Covid-19, dar odată cu Covid-19 am văzut o oportunitate de a crea acțiuni cu scopul de a găsi soluții la criză, cu accent pe antreprenoriatul tinerilor, start-up-uri, reținerea talentelor, consolidarea capacităților și formare, cercetare și dezvoltare, precum și soluții financiare. În plus, parteneriatele externe cu companii private și entități guvernamentale din alte țări UE și SUA, colaborarea cu programele Comisiei Europene și promovarea acestora prin Programul Erasmus+ au câștigat putere prin diferitele acțiuni ale ecosistemului antreprenorial grecesc, creând soluții și oportunități pentru tinerii antreprenori.

2.2.3. Educație antreprenorială

Creșterea ratei șomajului în Grecia a făcut ca necesitatea ca VET să devină fundamentală și să facă parte din una dintre strategiile politice de combatere a șomajului. Este nevoie de pregătirea profesioniștilor în anumite domenii, iar odată cu dezvoltarea standardelor europene HQF și EQF, Organizația Națională pentru Certificarea Calificării și Orientare Profesională este principalul organism de conducere al rețelei naționale de învățare pe tot parcursul vieții în Grecia. După cum sa menționat deja, dezvoltarea VET este o sarcină politică care vizează crearea condițiilor pentru o bună angajare, structuri și măsuri.

Aceasta include subiecte precum:

- Coordonarea nevoilor pieței muncii și educației
- Realizarea învățării pe tot parcursul vieții pe parcursul formării active și vieții profesionale
- Recunoașterea în timp util a schimbărilor din lumea muncii, de exemplu prin digitalizare, globalizare, automatizare și cartografiere în VET
- Conectarea în rețea a zonelor de învățare
- Promovarea start-up-urilor de afaceri
- Creșterea eficienței și calității sistemelor de educație și formare
- Reducerea șomajului
- Asigurarea accesului egal la VET pentru diferite grupuri de persoane
- Educație antreprenorială

- Promovarea dialogului intercultural
- Educație în afaceri

În acest fel, Institutul de Învățare pe tot parcursul vieții din Atena are în mână proiectul „ENTREPVET – Practici de antreprenoriat în VET", care vizează împuternicirea tinerilor cu vârsta între 16-29 de ani care sunt sau riscă să rămână fără loc de muncă, cu educație și formare și scădere. aceste numere. Aceasta, cu un program de formare antreprenorial co-creat care îmbunătățește abilitățile digitale și antreprenoriale, răspunzând cerințelor aduse de Covid-19, cu un pachet inovator, motivațional și antreprenorial bazat pe seturi de abilități digitale și antreprenoriale care să fie pus la dispoziția profesorilor, educatorilor. , formatori, formatori VET și personal care lucrează cu tineri. Astfel, permițând tinerilor să dobândească abilități pentru a începe o activitate antreprenorială.

Pe lângă cele de mai sus, există mai multe inițiative desfășurate de ONG-uri, atât inițiative de sine stătătoare, cât și inițiative din cadrul Programului Erasmus+. Tot în sectorul privat, acestea cu mai mult accent pe pregătirea tinerilor în domeniul antreprenoriatului, și mai concentrate pe start-up-uri. Este important de menționat că ambele sectoare, social și de afaceri, au cooperat cu guvernul elen pentru a îmbunătăți sistemul educațional în ceea ce privește antreprenoriatul tinerilor, fie că este vorba de educație formală, informală sau non-formală.

Câteva inițiative marcante:

- Programul de vară pentru antreprenoriat pentru tineret - Universitatea de Economie din Atena
- Școala de vară YES Youth Entrepreneurship este concepută pentru a oferi studenților posibilitatea de a experimenta modul în care funcționează o companie, precum și o privire de ansamblu asupra lumii afacerilor.
- Platforma de e-learning Project Entangle
- Se adresează antreprenoriatului în institutele de învățământ profesional (secundar);
- Proiectul are o abordare practică inovatoare pentru stimularea antreprenoriatului în rândul studenților din instituțiile VET, oferind profesorilor lor instrumente și materiale pentru a-și educa, inspira și motiva studenții pentru ca aceștia să poată urma o carieră ca antreprenor.
- EURECA-PRO, Spring Term 2022
- Curs ONLINE de inovare și antreprenoriat

- 14 prelegeri susținute de profesori și cercetători de top din șapte universități europene din șase țări;
- Bazele afacerii; Antreprenoriat - Împachetarea ideilor în concepte de afaceri; Inovaţie; Management & Finanțe.

- British Council din Grecia
- Competențe de viață în competiție: Dezvoltarea antreprenorilor sociali

- Programul de abilități de viață constă în sesiuni de formare online pentru profesori și o serie de șase ateliere de lucru de o oră pentru elevii din școli și instituții VET.

2.2.4. Concluzii

Chiar dacă Grecia este una dintre țările europene cele mai afectate de criza financiară din 2009, precum și de Covid-19, aceasta a adus o mulțime de noi oportunități în contextul antreprenoriatului. A dus la renașterea antreprenoriatului grec prin înființarea unui ecosistem de start-up relativ robust, iar tinerii greci par să aibă un spirit antreprenorial puternic.

Chiar dacă sunt destul de multe acțiuni, inițiate de stat, precum și prin diferite ONG-uri și organizații private, tinerii din Grecia nu sunt bine informați despre inițiativele existente, ceea ce îi duce la decizia de a nu-și pune în aplicare ideile de afaceri. din cauza lipsei de cunoștințe și abilități.

Mai mult, reglementările fiscale și birocrația din țară, precum și educația antreprenorială deficitară sunt principalele bariere în calea impulsionării antreprenoriatului tinerilor, care ar putea fi combătute printr-o mai bună promovare a inițiativelor existente de educație non-formală, precum și a instrumentelor publice deja stabilite pentru tineri. antreprenori.

SECȚIUNEA 2.3.: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN ITALIA

2.3.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret

Potrivit studiului pre-Covid realizat de GEM, totalul activității antreprenoriale în stadiu incipient (TEA) a fost cel mai scăzut din Europa (cu mai puțin de 4% dintre adulți care încep sau conduc o nouă afacere). Acest lucru ar putea fi legat de faptul că, conform aceluiași studiu, mai puțin de 30% dintre adulții din Italia sunt de acord că rareori văd oportunități de afaceri. Mai mult, un raport de studiu arată că o mare parte dintre adulți au fost de acord că, chiar și atunci când observă o oportunitate antreprenorială, o folosesc rar în Italia. În ceea ce privește motivația de a începe o nouă activitate de afaceri, motivul „să construiești o bogăție mare sau venituri foarte mari" a fost cel mai popular în Italia - mai mult de 90% l-au indicat ca principală motivație atunci când „Motivația de a face diferența în lume". " a fost indicat doar de aproximativ 10% dintre respondenți. Mai mult, 90% dintre noii antreprenori subliniază lipsa oportunităților de angajare drept motiv pentru a-și începe inițiativele de afaceri.

Potrivit raportului Istat *Situazione e prospettive delle imprese dopo l'emergenza sanitaria COVID-19* , piața italiană este influențată de un puternic sentiment de incertitudine. Una dintre cele mai importante consecințe ale crizei Covid-19 este că din 30 000 de întreprinderi care s-au declarat în prezent închise în timpul pandemiei, 12 000 nu au intenția de a se redeschide (Istat, 2022). Citind ultimul raport Unioncamere, activitățile antreprenoriale, ale persoanelor sub 35 de ani în Italia, sunt egale cu 500 . 000 (Italia Online, 2022), care reprezintă 8,7% din întreaga piață a întreprinderilor italiene. Același raport relevă că în ultimii 5 ani activitățile antreprenoriale conduse de tineri au scăzut cu 87 . 000 de unități. Singura regiune care a crescut în această statistică este Trentino Alto Adige: +2,4% în ultimii cinci ani. În octombrie 2021, în Italia, 67 940 de persoane lucrau pentru start-up-uri inovatoare. Pe de altă parte, potrivit Ministerului italian al Dezvoltării Economice, tinerii antreprenori (sub 35 de ani) preferă să investească în inovații. start-up-uri . Acest domeniu a crescut cu 3,3% în ultimul trimestru al anului 2021 și a reprezentat 18,5% din întreaga piață. Mai exact, 75,2% dintre aceste activități prestează servicii altor companii (în special în zona digitală), 16,4% operează în producție, iar 3,1% sunt întreprinderi comerciale. Start-up-urile inovatoare sunt distribuite inegal în Italia: majoritatea sunt în Lombardia (26,8%), Lazio (11,6%), Campania (8,9%) și Veneto (7,9%). Economia verde este, de asemenea, un domeniu în creștere datorită interesului pe care îl trezește tinerilor antreprenori. Investitorii din acest

domeniu sunt la 47% și de obicei dezvoltă modele de producție cu impact redus asupra mediului.

Cel mai important parametru care s-a schimbat pe parcursul pandemiei poate fi rezumat printr-un nou fenomen social care a afectat piața muncii din Italia: așa-numita *Marea demisie* . Persoanele cu vârsta cuprinsă între 26 și 35 de ani (70% din eșantionul de date) își renunță la locul de muncă pentru a găsi condiții economice mai bune și, mai ales, un *echilibru mai bun între viața profesională și viața privată* (Rusconi, 2022). Această problemă este o nouă provocare pentru întreprinderile italiene: ele încearcă să rețină talente de top și să găsească altele noi. În Italia, acest fenomen are o trăsătură distinctivă: tinerilor cu mai puțină experiență le-a fost mai greu să găsească oportunități decente de muncă deoarece, în perioada pandemiei, companiile italiene au preferat resurse instruite, cu competențe specifice. Marea *Demisie* este, de asemenea, un fenomen global: un raport Randstad (Morsa, 2022)din 34 de țări subliniază că 56% dintre tineri - numiți „generația Z" (cu vârste 18-24 de ani) și „Millennials" (cu vârste între 25-35 de ani) - ar renunța loc de muncă în cazul unui echilibru inacceptabil între muncă și viață privată. Potrivit opiniei a 75% dintre respondenți, un loc de muncă decent este o parte foarte importantă a vieții umane.

Tinerii lucrători, din cauza pandemiei, au început o reflecție aprofundată asupra priorităților lor, concentrându-se pe bunăstare și valori . Cum pot patronii să gestioneze marea demisie? Asigurarea echilibrului dintre viața profesională și cea privată și bunăstarea la locul de muncă ar trebui să fie în fruntea listei de priorități a companiilor italiene, astfel încât tinerii talentați și experimentați să se simtă implicați în companie și să poată vedea oportunitățile de dezvoltare profesională.

O altă schimbare interesantă pe parcursul pandemiei este legată de motivația tinerilor de a începe o inițiativă de afaceri în Italia. Aspirația de a fi un *factor de schimbare* în ultimii ani a adus o creștere a noilor *întreprinderi sociale* (Bandinelli, 2015). După cum am menționat mai sus, înainte de Covid-19, doar aproximativ 10% dintre respondenți au indicat motivația „de a face diferența în lume" ca principală de a începe o inițiativă de afaceri. Potrivit raportului GEM din 2021/2022, aceeași motivație a fost indicată ca fiind importantă de peste 20% dintre respondenți.

Chiar dacă conform raportului GEM 2021/2022, doar 16,6% dintre respondenți sunt de acord cu afirmația că este ușor să începi afacerea în Italia, în 2021, rata TEA a Italiei a crescut la 4,8% (Hill, et al., 2022).

2.3.2. Sprijin guvernamental și privat

Pentru a sprijini și promova antreprenoriatul tinerilor, există diferite inițiative și instrumente atât la nivel național, cât și la nivel regional. La nivel național, entitatea responsabilă cu promovarea dezvoltării antreprenoriale este Ministerul Dezvoltării Economice. Ministerul a dedicat o pagină web specifică pe tema accesibilității finanțelor (Ministry of Economic Development, 2021).

Executorul instrumentelor de antreprenoriat, pe de altă parte, este Invitalia, o agenție public-privată care gestionează accesul la instrumentele de credit în numele ministerului. Mai precis, Invitalia este Agenția Națională pentru Investiții Internaționale și Dezvoltare Economică. Este deținut de Ministerul italian al Economiei. Invitalia aspiră să stimuleze creșterea economică a Italiei, concentrându-se pe sectoarele strategice pentru dezvoltare și ocuparea forței de muncă. Se angajează să revigoreze zonele de criză și operează în principal în sudul Italiei. Invitalia gestionează toate stimulentele naționale care promovează crearea de noi companii și start-up-uri inovatoare. Sprijină crearea de proiecte mici spre mari, care vizează antreprenorii cu planuri de dezvoltare concrete, în special în sectoare inovatoare și cu valoare adăugată ridicată.

Cele mai importante inițiative pentru antreprenoriatul tinerilor sunt:

- Resto al sud: sprijină crearea și dezvoltarea de noi activități antreprenoriale și independente în Abruzzo, Basilicata, Calabria, Campania, Molise, Apulia, Sardinia și Sicilia (cele mai deprimate regiuni din Italia)
- Cultura Crea 2.0: sprijină crearea și creșterea întreprinderilor și inițiativelor non-profit în sectorul turismului și cultural
- Fondo imprese creative: finanțează proiecte în sectorul cultural și creativ
- Nuovo angajare independentă: finanțări cu împrumuturi fără dobândă de până la 50.000 EUR pentru lansarea de inițiative de afaceri mici, promovate de NEET, femei inactive și șomeri de lungă durată, în toată țara

Guvernul nu a creat noi instrumente pentru a stimula antreprenoriatul tinerilor din cauza crizei Covid-19, dar a păstrat aceleași instrumente. Toate aceste măsuri urmează să fie

consolidate cu Planul Național de Recuperare și Reziliență (NRRP), conform căruia vor fi alocate 200 de milioane de euro pentru inițiativa ON - Oltre Nuove imprese a tasso zero și Smart & Starts Italia.

ON - este stimulentul pentru tinerii și femeile care doresc să devină antreprenori. Stimulentele sunt valabile în toată țara și oferă un mix de împrumuturi fără dobândă și un grant nerambursabil pentru proiecte antreprenoriale cu cheltuieli de până la 3 milioane EUR, care pot acoperi până la 90% din totalul cheltuielilor eligibile.

Smart & Start Italia este instrumentul care sprijină crearea și creșterea start-up-urilor inovatoare.

Chiar dacă în NRRP nu există o misiune dedicată în mod specific tinerilor, se consideră că diferite măsuri - aparținând unor misiuni diferite - au un potențial impact pozitiv în mod specific asupra acestora.

Există 18 măsuri – dintr-un total de 226 – care ar putea influența pozitiv rata de ocupare a rezidenților cu vârsta cuprinsă între 15-29 de ani. În ceea ce privește tema antreprenoriatului pentru tineri, Misiunea 1: Măsura 4.2: Fonduri integrate pentru competitivitatea întreprinderilor din turism și Misiunea 4: Măsura 3.2: Finanțarea pentru start-up ar trebui să creeze un impact pozitiv.

Pentru a facilita accesul la programul NRRP a fost creată o platformă dedicată: Italia Domani. Investițiile și reformele incluse în Italia Domani vor face țara mai coerentă teritorial, cu o piață a muncii mai dinamică și fără discriminare de gen sau vârstă. Italia Domani face parte din Next Generation EU, un proiect de redresare economică dedicat statelor membre. Italia integrează NRRP cu un Fond complementar, dotat cu resurse suplimentare egale cu 30,6 miliarde EUR.

Există două instrumente principale pentru promovarea antreprenoriatului tinerilor în regiunea Apulia:

- Programul PIN – este inițiativa destinată tinerilor care intenționează să implementeze proiecte de afaceri inovatoare cu potențial ridicat de dezvoltare locală. Măsura vizează grupurile informale de cel puțin doi tineri rezidenți din Apulia, cu vârsta cuprinsă între 18 și 35 de ani.
- Programul NIDI - este fondul prin care Regiunea Apulia sprijină, cu Fond Pierdut și împrumuturi rambursabile, persoanele care și-au pierdut locul de muncă, tinerii, și

femeile care doresc să înființeze studiouri profesionale asociate sau microîntreprinderi.

2.3.3. Educație antreprenorială

Cunoștințele antreprenoriale în Italia sunt foarte scăzute, mai ales în sud. Multe activități noi nu pot rămâne pe piață din cauza lipsei tragice de competențe și expertiză. „Deplasarea strategică" este un fenomen care a afectat multe companii în timpul pandemiei. Antreprenorii italieni au abilități slabe de planificare, iar acest decalaj cultural lovește întreaga piață. Aceasta este cauza principală a închiderii a 12 000 de afaceri după pandemie, potrivit Istat (Istat, 2022).

Chiar dacă educația antreprenorială este scăzută în Italia, există multe organizații private care oferă proiecte inovatoare pentru a stimula atitudinile antreprenoriale. Multe dintre aceste organizații au semnat parteneriate cu Ministerul Universității și Cercetării (MIUR).

Unele dintre cele mai importante inițiative care încurajează antreprenoriatul tinerilor sunt:

- Impresa in azione: este o inițiativă Junior Achievement Italia și un program de educație antreprenorială adaptat elevilor de liceu. Clasele incluzive acționează ca mini-întreprinderi în scop educațional și se ocupă de gestionarea acestora, de la conceptul de idee până la lansarea ei pe piață. Acest proces oferă o experiență de profesionalizare în contact strâns cu companiile și lumea exterioară. Impresa in Azione se adresează elevilor cu vârsta cuprinsă între 16 – 19 ani din ultimii 3 ani de liceu din toată Italia.

- EntreComp Italia: este un proiect creat de Materahub, care vizează creșterea gradului de conștientizare a sistemului italian de educație și formare cu privire la utilizarea Cadrului EntreComp. EntrecompItalia a creat noi instrumente pentru start-up-uri pentru a sprijini formarea antreprenorială.

- Alternanza scuola-lavoro: conform legii nr. 107/2015, studenții italieni, cu vârsta cuprinsă între 16 – 19 ani, trebuie să își testeze competențele prin experiență practică de muncă. Alternanza își propune să fie un punct de întâlnire între școli și afaceri. Datorită unui site web ad-hoc dezvoltat de Camere di Commercio, studenții pot aplica pentru o perioadă de angajare (etapă) într-o întreprindere. Poate fi considerată ca o primă abordare a competențelor individuale și a atitudinii antreprenoriale.

2.3.4. Concluzii

Datorită diferențelor culturale și geografice din interiorul Italiei, este dificil de definit starea actuală a antreprenoriatului pentru tineri care s-ar aplica întregii țări. Cu toate acestea, pandemia a avut un impact mare asupra activităților antreprenoriale: așa cum este analizat în acest raport, multe companii se confruntă cu dificultăți de a rămâne pe piață, precum și o mulțime de unități antreprenoriale, nu au găsit oportunități de a funcționa și au fost forțate să închidă.

În timpul pandemiei, guvernul italian s-a concentrat pe sprijinirea companiilor existente pentru a supraviețui în timpul blocajelor, cu toate acestea, tinerilor antreprenori a fost acordat puțin sau deloc sprijin. Principalele resurse financiare în timpul pandemiei au fost dedicate industriei de catering, precum și sprijinirii persoanelor cu condiții economice și de sănătate fragile. Acești factori ar putea fi definiți drept principalul motiv pentru care antreprenoriatul tinerilor a fost neglijat și nu a fost susținut de guvern în ultimii câțiva ani.

Chiar dacă tinerii italieni ar putea fi definiți ca oameni cu intenții antreprenoriale puternice, există o lipsă de sprijin pentru a-și stabili inițiativele de afaceri. Italia se clasează pe locul 16 între 28 de țări europene conform Indexului de dezvoltare a tineretului global, ceea ce înseamnă că tinerii italieni au mai puține oportunități de educație și angajare și sunt cei mai afectați de sărăcia absolută. Nivelul educației antreprenoriale în Italia este scăzut - nu există programe specifice pentru a stimula mentalitatea antreprenorială sau pentru a obține cunoștințe teoretice despre subiect.

Cu toate acestea, prin implementarea diferitelor reforme de politică, guvernul italian își propune să creeze un impact pozitiv asupra tinerilor, precum și să stimuleze antreprenoriatul tinerilor din țară (Open Polis, 2022).

SECȚIUNEA 2.4.: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN MACEDONIA DE NORD

2.4.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret

După ce și-a stabilit independența în 1991 , Republica Macedonia a reprimat intențiile antreprenoriale și atmosfera generală de afaceri a țării, învățând din experiențele comuniste trecute. Astăzi, țara nu are aceleași puncte de vedere, dimpotrivă, își propune să ridice importanța afacerilor mici, realizând contribuțiile sale la creșterea economică generală.

Republica Macedonia de Nord se află într-o tranziție economică prelungită, care se confruntă cu provocări uriașe în încurajarea generațiilor mai tinere să desfășoare activități independente sau să înființeze întreprinderi antreprenoriale. Chiar și în țările mai dezvoltate, guvernele și alte instituții relevante au sarcina provocatoare de a inspira antreprenoriatul în rândul populației mai tinere. Indiferent de deceniile de măsuri active pe care UE le-a implementat pentru a promova spiritul antreprenorial, activitatea economică continuă să fie scăzută în rândul populației mai tinere (Tomovska-Misoska, Dimitrova, & Mrsik, 2016).

Cu toate acestea, conform studiului pre-Covid realizat de GEM, mai mult de 50% dintre respondenți sunt de acord cu afirmația că există oportunități bune de a începe o afacere în Macedonia de Nord , iar puțin mai puțin de 40% au indicat că este ușor să începeți o nouă inițiativă de afaceri în țară (Bosma, et al., 2020). Cu toate acestea, același studiu arată că activitatea antreprenorială în stadiu incipient (TEA) în Macedonia de Nord în perioada pre-Covid a fost scăzută și a atins doar aproximativ 5%. În ceea ce privește motivația de a începe o nouă activitate antreprenorială, peste 80% dintre respondenți au indicat „Motivația de a-și câștiga existența pentru că locurile de muncă sunt rare”, care este principalul motiv dintre toate analizate în raportul GEM.

Covid-19 a provocat o decelerare semnificativă a veniturilor, profitabilității, investițiilor, capitalului, angajării și creșterii salariilor. Creșterea veniturilor, profitului și investițiilor au încetinit cu 8,9%, 6,6% și, respectiv, 9,6%, comparativ cu creșterile lor istorice. Astfel de scăderi sunt în mod clar legate de scăderea cererii și de blocarea din primăvara anului 2020, în timp ce scăderea creșterii investițiilor este o reflectare a poziției de „așteptați și vedeți” pe care firmele au atins-o pe fondul șocului negativ.

Scăderea mare a creșterii capitalului, în timp ce nu se observă o accelerare a creșterii datoriilor în Macedonia de Nord. Aceste dovezi sugerează că exportatorii și-au raționalizat prin reducerea investițiilor pe termen lung, încetinind creșterea capitalului pentru a rezista

șocului pandemic și și-au menținut ratele de creștere a datoriilor la nivelurile lor istorice (Srbinoski, Petreski, & Petreski, 2022). Deoarece exportatorii au fost angajatori extinsi pe piața muncii în trecut, cu o creștere anuală medie a ocupării forței de muncă de 17,6%, pandemia a afectat grav creșterea ocupării forței de muncă și a salariilor, cu toate acestea, ratele nu au atins niciodată o creștere negativă. Exportatorii se așteaptă la o revenire semnificativă a veniturilor, profitabilității, investițiilor și ratelor de creștere a capitalului în anul următor, în timp ce ratele de creștere a datoriilor, a ocupării forței de muncă și a salariilor sunt probabil să rămână la nivelurile pandemiei. Cu toate acestea, recuperările așteptate nu sunt complete, adică nu se așteaptă să atingă nivelul pre-pandemic, care este o articulare a incertitudinii mari pe care firmele au operat în timpul sondajului (Srbinoski, Petreski, & Petreski, 2022, p. 11). O astfel de ezitare se reflectă în continuare în așteptările de locuri de muncă și salarii fără creștere în 2021.

În ceea ce privește parametrii care s-au modificat în timpul pandemiei, conform datelor preliminare ale Oficiului de Stat de Statistică, numărul entităților de afaceri active în Macedonia de Nord în 2021 a fost de 72 922 și față de 2020 a scăzut cu 0,2% (Krsteva, 2022). Este interesant de subliniat că rata șomajului în rândul tinerilor în 2021 a scăzut cu 2,77% față de 2020 și a ajuns la 34,12%, ceea ce este mai puțin decât rata de dinainte de pandemie (35,52% în 2019) (Macrotrends, 2022). Cu toate acestea, există date statistice limitate pentru a compara starea antreprenoriatului tinerilor din țară înainte și după pandemia de Covid-19.

2.4.2. Sprijin guvernamental și privat

Pentru a amortiza efectele blocării, guvernul Macedoniei de Nord a introdus măsuri în patru pachete ulterioare. Deoarece măsurile la nivel mondial au fost împărțite aproximativ în sprijinul veniturilor, stimulente economice și alte măsuri. Măsurile de stimulare economică au inclus reduceri ale ratei dobânzilor de politică, plăți amânate ale avansurilor fiscale de către companii, câteva pachete de împrumuturi pentru dezvoltare cu dobândă zero sau subvenționată și altele asemenea.

Alte măsuri au inclus reducerea la jumătate a chiriilor pentru chiriașii din apartamentele deținute de stat, reducerea la jumătate a dobânzilor penalizatoare la plata taxelor publice, precum și o reprogramare facilitată de stat a creditelor de consum, prin asigurarea că principalul nu este rambursat în lunile de criză. Măsurile de sprijinire a veniturilor care

vizează prevenirea persoanelor să cadă în șomaj și/sau să se confrunte cu pierderi grave de venit ar putea fi împărțite aproximativ în trei grupuri (Patreski, 2021).

În decembrie 2020, Skopje a găzduit Forumul Internațional pentru Antreprenoriat Cultural Creativ. Scopul forumului a fost promovarea antreprenoriatului creativ, educația pentru întreprindere creativă prin ateliere interactive, precum și oferirea de oportunități de networking participanților. Forumul a fost planificat pentru a aborda interesul factorilor de decizie politică și al altor părți interesate cheie de a oferi resurse și de a investi în politici și fonduri care pot stimula tinerii să lucreze în industriile culturale și creative, să creeze rețele și, astfel, să-și unească resursele și talentele care ar conduce la aplicarea modelului de antreprenoriat creativ.

2.4.3. Educație antreprenorială

Conceptul de antreprenoriat devine foarte important în sistemul educațional. În 2014, Ministerul Educației și Științei a adoptat Strategia de învățare antreprenorială a Macedoniei 2014-2020 (European Training Foundation, 2014). Scopul strategiei este de a transforma Macedonia de Nord într-o țară cu o cultură antreprenorială foarte dezvoltată și un spirit care inspiră pe toată lumea. Strategia își propune să introducă învățarea antreprenorială în educația formală și non-formală. Chiar dacă tinerii nu sunt menționați în mod explicit drept beneficiari, ei reprezintă în mod clar principalul grup țintă pentru implementarea strategiei.

Strategia recunoaște importanța învățării antreprenoriale pentru dezvoltarea creativității în rândul tinerilor. Unul dintre obiectivele sale este de a facilita dezvoltarea unor generații tinere libere, deschise la minte, independente și proactive, care își pot explora și exprima potențialul antreprenorial. Strategia recunoaște că abilitățile antreprenoriale pot sprijini tinerii în domeniul industriilor creative. După încheierea perioadei de valabilitate a acestei strategii, nu a fost pregătită o astfel de strategie pentru perioada de după 2020 și până în prezent nu sunt disponibile informații despre dacă și când va fi pregătită o nouă strategie.

În Macedonia de Nord, există sprijin în masă pentru învățarea antreprenorială, care crește continuu în cercurile politice și educaționale. Adoptarea strategiei de învățare antreprenorială în 2014 a reprezentat un pas semnificativ înainte pentru țară. Strategia implică un grup ambițios de angajamente și foi de parcurs pentru atingerea obiectivelor provocatoare stabilite ca bază pentru înființarea unei societăți antreprenoriale.

În urma strategiei implementate de membri dedicați ai grupului interdepartamental reprezentat în Parteneriatul Național pentru Învățare Antreprenorială precum și din partea altor părți interesate relevanți, există numeroase acțiuni care au fost deja întreprinse pentru dezvoltarea învățării și educației antreprenoriale în țară.

Rata șomajului în Macedonia de Nord este ridicată. Șomajul este deosebit de ridicat în rândul tinerilor, populației rurale, minorităților etnice și persoanelor cu niveluri de educație mai scăzute, așa că una dintre principalele provocări ale Macedoniei de Nord este crearea de locuri de muncă. Aceste provocări pot fi depășite doar prin crearea de noi locuri de muncă, care vor avea un impact mare asupra activităților antreprenoriale crescute ale tuturor cetățenilor. În legătură cu această rată ridicată a șomajului din țară, multe instituții trebuie luate în considerare în crearea politicilor legate de antreprenoriat, inovare, creșterea competitivității și dezvoltarea sistemului de învățământ pentru a răspunde provocărilor viitoare. În special, a fost identificată nevoia de îmbunătățiri în procesul de învățare antreprenorială.

În 2014, în Republica Macedonia, cu sprijinul Fundației Europene de Formare, care este o agenție a UE și ajută țările în tranziție și dezvoltare să utilizeze potențialul capitalului uman prin reforme în sistemele de educație, formare și piața muncii în context a politicii externe a UE, a fost elaborată Strategia de învățare antreprenorială în Republica Macedonia 2014-2020.

Se așteaptă ca implementarea acestei strategii să abordeze deficiențele celui mai recent raport din 2012 privind indicele politicilor pentru IMM-uri, în special prin stabilirea de legături sistematice între educația formală și o integrare mai aprofundată a experienței regionale și a celor mai bune practici (prin Centrul sud-est european pentru învățare antreprenorială - SEECEL). , un ONG) în reformele sistemului de educație formală. Pe de altă parte, cooperarea dintre educația formală și non-formală și sectorul de afaceri va permite încorporarea nevoilor reale de competențe antreprenoriale în sistemul de învățământ însuși.

2.4.4. Concluzii

În ceea ce privește antreprenoriatul pentru tineret în Macedonia de Nord, există diferiți factori și aspecte, care trebuie dezvoltate pentru a promova atitudinile antreprenoriale și educația.

În primul rând, există un decalaj uriaș în sistemul educațional în ceea ce privește antreprenoriatul, subiectele economice și financiare. Mai mult, chiar dacă tinerii din Republica Macedonia de Nord ar putea fi definiți ca cei cu intenții antreprenoriale puternice,

climatul antreprenorial nefavorabil din țară duce la exodul creierelor, atunci când tinerii talentați decid să părăsească țara pentru a găsi un trai mai bun și să muncească mai bine. conditii.

SECȚIUNEA 2.5.: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN POLONIA

2.5.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret

Potrivit Agenției Poloneze pentru Dezvoltarea Întreprinderilor (PARP) (Tarnawa, 2021), spiritul antreprenorial este îmbrățișat de 15% din populație. Aceasta înseamnă că aproximativ 700 000 de oameni conduc o „nouă" afacere, în timp ce 2,8 milioane de oameni conduc companii înființate. Destul de interesant, în comparație cu alte țări europene, Polonia are mai mulți antreprenori care conduc companii consacrate decât cei care administrează altele noi. Potrivit Global Entrepreneurship Monitor 2021/2022, există doar 1 nou antreprenor la fiecare 5 oameni de afaceri experimentați, ceea ce poate să nu fie benefic pentru activitatea economică a țării pe termen lung (Hill, et al., 2022).

Pandemia a modificat ușor ambițiile antreprenoriale ale oamenilor: în 2020, doar 5% dintre polonezi se gândeau să își înființeze compania în următorii 3 ani, în timp ce cu un an mai devreme era de 6%. În general, nivelurile antreprenoriatului polonez sunt sub media europeană (NECI). Din 18 țări europene analizate, Polonia s-a clasat pe locul 14, cu un scor de 4,2 atât în 2019, cât și în 2020.

Potrivit publicației PwC *Young Poles on the Job Market 2021* (PwC, 2021), doar 22,5% dintre tineri ar dori să-și conducă propria afacere: 77,5% ar alege un loc de muncă stabil cu contract permanent față de orice activitate antreprenorială. De fapt, atunci când tinerii au fost întrebați despre prioritățile lor principale în ceea ce privește căutarea unui loc de muncă în 2021, un contract de muncă a fost cel mai popular răspuns (74,2% din toți respondenții), cu aproape 7% mai mult decât cu doar un an înainte. În ceea ce privește atitudinea generală față de antreprenoriat, 60% dintre polonezi (Tarnawa, 2021)cred că începerea unei afaceri este o modalitate excelentă de a-și avansa cariera și oamenii de afaceri de succes merită admirație. Încă o dată, este un rezultat sub media europeană și o scădere semnificativă față de 2019, când 77% dintre polonezi au considerat conducerea unei companii o alegere bună de carieră. O astfel de schimbare a percepției publice asupra antreprenoriatului este cel mai probabil legată de incertitudinea adusă de Covid-19, de o dorință crescută de securitate a locului de muncă și de schimbările administrative pentru proprietarii de afaceri. În 2019, 90% dintre polonezi credeau că a înființat o companie în Polonia a fost ușor. Pentru comparație, doar 59% au făcut-o în 2020.

Deși numărul polonezilor care intenționează să înceapă o afacere este relativ scăzut, 60% dintre oameni se simt suficient de calificați pentru a înființa o companie. În 2020, 41% dintre

adulți au recunoscut că au văzut oportunități de afaceri, dar riscul de eșec îi face să fie reticenți în a-și începe călătoria antreprenorială. De fapt, polonezii nu-și mai văd mediul oarecum prietenos pentru afaceri: în 2020, doar 52% credeau că au condiții favorabile pentru înființarea unei companii, față de 89% în 2019. Drept urmare, doar aproximativ 3,2% dintre cetățeni se angajează în Activitate antreprenorială în stadiu incipient (TEA), comparativ cu 12,2% care au deja Proprietatea de afaceri stabilită (EB). În alte țări europene, numărul antreprenorilor cu TEA și EB este similar sau, alternativ, companiile aflate în stadiu incipient domină piața. Statisticile pentru Polonia sugerează că nu numai oamenii sunt reticenți în a înființa o companie, ci și că multe întreprinderi nu rămân pe linia de plutire mai mult de 3,5 ani de la înființare. În consecință, menținerea succesului pe piețele poloneze poate fi mai dificilă, deoarece nume consacrate domină piața.

Covid-19 nu a făcut decât să înmulțească problemele existente, iar 52% dintre antreprenori au declarat că au fost nevoiți să-și închidă compania în 2020 din cauza pandemiei. Pentru comparație, media europeană a fost de 20%, ceea ce indică faptul că piața poloneză a fost profund afectată de pandemie. Într-adevăr, 64% dintre oameni au declarat că pandemia le-a întârziat procesul de înființare a unei companii. Pe măsură ce antreprenorii sunt conectați să vadă posibilități chiar și în criză și penurie, multe întreprinderi au început să vadă oportunități în criza sănătății. 35% dintre proprietarii de afaceri în stadiu incipient și 25% dintre oamenii de afaceri consacrați au observat efecte pozitive ale Covid-19.

În ceea ce privește motivația de a începe o activitate antreprenorială în Polonia, 62% dintre cei chestionați au (Tarnawa, 2021)indicat că nu există suficiente oferte de locuri de muncă pe piață și lansarea unei afaceri le-a permis să își câștige existența, în timp ce 53% au spus că doresc să facă profituri masive și să construiască bogatie. 22% au susținut că motivația lor a fost schimbarea lumii, iar 20% au vrut pur și simplu să continue o tradiție de familie. Cifrele sugerează că natura antreprenoriatului polonez este pragmatică. În mod surprinzător, cu doar un an mai devreme, în 2019, 65% dintre polonezi au declarat că schimbarea a fost motivul pentru care și-au început călătoria antreprenorială. Polonia a sărit de sus în jos în rating în doar un an, după toate probabilitățile, pentru că Covid-19 a ucis idealismul oamenilor atunci când aceștia se confruntau cu dificultăți economice tot mai mari. În 2020, polonezii au început să prețuiască stabilitatea materială mai mult decât oricând înainte, ceea ce este de înțeles având în vedere numărul de oameni care și-au pierdut locul de muncă din cauza Covid-19.

Pentru a înțelege mai bine motivele pentru care un anumit grup de antreprenori – tineri fondatori de start-up – au decis să-și înființeze companiile, PARP a realizat un sondaj special. Participanții și-au enumerat motivația pentru activitatea antreprenorială după cum urmează:

- dorința de a deveni independent (36% dintre participanți)
- dorința de a folosi experiența existentă (19% dintre participanți)
- o idee de afaceri interesantă (8%)
- realizarea viselor lor (8%)
- nemulțumire față de un loc de muncă anterior (6%)
- pierderea locului de muncă (6%)

Potrivit raportului Citibank privind antreprenoriatul tinerilor în Polonia (Citi Foundation, 2022), tinerii au devenit mai conștienți de riscurile de afaceri cu care se confruntă antreprenorii în timpul pandemiei și au început să asocieze angajarea pe cont propriu cu incertitudinea și lipsa de securitate. Mulți intervievați și-au exprimat teama că, într-o criză, un antreprenor poate depinde doar de el însuși, mai degrabă decât de orice instituție publică. Pe de altă parte, unii participanți au văzut oportunități în pandemie, deoarece a creat o cerere pentru servicii digitale, ceea ce semnalează faptul că tinerii exercită spiritul antreprenorial indiferent de situația economică. Deși doar 15% dintre participanții chestionați își aveau afacerea, 62% ar lua în considerare înființarea companiei în viitor. Destul de interesant, oamenii care au antreprenori în cel mai apropiat cerc au mai multe șanse să-și exprime interesul pentru antreprenoriat.

Tinerii polonezi au susținut că o persoană întreprinzătoare este cineva care își folosește abilitățile și cunoștințele în mod creativ pentru propriul avantaj în afaceri. Acesta este motivul pentru care participanții nu au crezut că învățământul superior este crucial pentru succesul în afaceri, dar au subliniat importanța experienței practice și a abilităților. Mulți dintre ei au susținut că a fost o decizie inteligentă să lucrezi mai întâi pentru altcineva și să câștigi experiență înainte de a-și înființa propria companie. Potrivit a 84% dintre tinerii chestionați, unii oameni au în mod natural o atitudine față de antreprenoriat, dar asta nu înseamnă că abilitățile antreprenoriale nu pot fi predate. De fapt, 98% dintre participanți au menționat școala, un loc de muncă cu normă întreagă, cursuri suplimentare și îndatoririle de zi cu zi ca modalități de a-și stimula antreprenoriatul.

Ceea ce este important, ambițiile antreprenorilor cresc doar în fiecare an. În 2022, 30% dintre companiile aflate în stadiu incipient plănuiau să angajeze cel puțin 5 angajați noi, iar 17%

dintre ele doreau să creeze 10 posturi noi sau să-și dezvolte echipa cu 50% în următorii 5 ani. Este un rezultat mai bun decât media europeană de 26% și respectiv 16%. Datele arată (Tarnawa, 2021)că „noile" companii din Polonia se concentrează exclusiv pe piața internă. 97,9% dintre companii nu au clienți străini, în timp ce 0,8% realizează 0-25% din venituri de la clienți internaționali. Doar 1,2% dintre companii generează între 25-100% din veniturile lor la nivel internațional. Astfel de statistici sugerează că companiile poloneze nu sunt foarte internaționalizate, ceea ce le limitează oportunitățile de export.

2.5.2. Sprijin guvernamental și privat

Experții consultați de GEM identifică două domenii diferite ale politicilor guvernamentale privind antreprenoriatul: prioritățile guvernamentale și sprijinul antreprenorialului și birocrația și impozitele. În 2022, politica guvernului de favorizare a noilor companii (de exemplu, contractele publice) s-a situat la 93% din media europeană cu nota de 3,6. Destul de interesant, sprijinul regional pentru întreprinderi a trecut de la 4,77 în 2019 la 5,05 în 2022, ceea ce reprezintă 109% din media europeană. Spre comparație, sprijinul guvernului central s-a clasat la 87% din media europeană. În ceea ce privește birocrația și impozitele, politicile guvernamentale se situează substanțial mai slab decât media europeană în ceea ce privește obținerea permiselor și licențelor necesare într-o săptămână (91%), cotele de impozitare pentru noii antreprenori (82%), predictibilitatea fiscală și a reglementărilor (56%) și complexitatea birocrației (58%). Datele prezentate sugerează că imprevizibilitatea sistemului juridic și dificultățile legate de documentele ar putea descuraja polonezii de la activitatea antreprenorială.

În 2020, inițiativele guvernamentale s-au clasat sub media europeană în 6 domenii analizate:

- Antreprenorii pot accesa ajutor și sprijin pentru companiile noi și în curs de dezvoltare după ce au contactat o singură instituție publică (74% din media europeană)
- Parcurile științifice și incubatoarele oferă companiilor noi și în curs de dezvoltare sprijin eficient (80% din media europeană)
- Există suficiente programe de sprijin guvernamental pentru companiile noi și în curs de dezvoltare (91% din media europeană)
- Angajații instituțiilor publice sunt suficient de competenți pentru a sprijini cu succes companiile noi și în curs de dezvoltare (92% din media europeană)

- Aproape toți cei care au nevoie de ajutor dintr-un program guvernamental pentru companii noi și în curs de dezvoltare pot găsi ceea ce au nevoie (83% din media europeană)
- Programele guvernamentale care sprijină companiile noi și în curs de dezvoltare sunt eficiente (78% din media europeană)

În lumina statisticilor prezentate, se pare că sprijinul guvernamental urmează să atingă niveluri satisfăcătoare pentru antreprenorii polonezi. În general, Polonia se clasează mai bine decât majoritatea țărilor europene doar în ceea ce privește deschiderea pieței. Domeniile care necesită îmbunătățiri sunt cu siguranță politicile legate de birocrație și taxe, costurile ridicate de intrare pe piață și accesul la arhitectura de servicii. Întrebați despre doi factori principali care blochează dezvoltarea companiei, „noii" antreprenori enumera taxe mari și prea multe formalități legale.

În timp ce sprijinul public pentru companiile noi și în curs de dezvoltare este mediu, iar accesul la împrumuturi și credite ipotecare este relativ dificil, sprijinul privat pentru companiile din Polonia este scăzut. În 2018, majoritatea start-up-urilor și-au finanțat 72,7% din proiecte din propriul buzunar, 10,1% din împrumuturi naționale și 6,7% din investitori străini. Ecosistemul polonez de start-up nu este încă pe deplin dezvoltat, așa că finanțarea de capital de start/de risc nu este încă accesibilă pentru majoritatea antreprenorilor. Creșterea sprijinului privat pentru antreprenoriat și prezența mai mare a companiilor cu capital de risc ar putea declanșa creșterea activității antreprenoriale, deoarece lipsa capitalului pentru a înființa o companie este motivul principal pentru care polonezii nu creează start-up-uri. În ceea ce privește sprijinul pe care l-au primit antreprenorii în timpul pandemiei atât din sectorul public, cât și din cel privat, au existat cu siguranță multe programe dedicate dezvoltării competențelor digitale și adaptării la climatul de afaceri în schimbare. Numeroase instituții guvernamentale și neguvernamentale au oferit cursuri și ateliere pentru a-i ajuta pe antreprenori să-și reconstruiască modelele de afaceri. Youth Business Poland, un ONG cu sediul în Varșovia, a oferit tinerilor antreprenori (până la 29 de ani) diferite programe de mentorat și ateliere create în colaborare atât cu regiunea Mazovia, cât și cu orașul Varșovia, precum și cu companii private precum Google și Accenture. , de la începutul pandemiei c. Numeroase alte organizații din Polonia au sprijinit, de asemenea, antreprenorii în timpul pandemiei cu ajutorul educațional. Ajutorul financiar pe care companiile l-au primit de la guvern în timpul pandemiei nu a fost suficient pentru a menține multe dintre ele pe linia de

plutire, așa că, în 2020, doar 27% dintre antreprenorii „noi" și 35% dintre antreprenorii experimentați (Tarnawa, 2021) credeau că eforturile guvernului polonez de a ușura economia consecințele au fost eficiente. În cele din urmă, 47% dintre polonezii chestionați au recunoscut că cunosc pe cineva care a trebuit să-și închidă afacerea din cauza Covid-19, comparativ cu 13% dintre cei care cunosc pe cineva care și-a început compania în timpul pandemiei.

2.5.3. Educație antreprenorială

Educația eficientă este unul dintre factorii cheie pentru încurajarea antreprenoriatului în rândul tinerilor. Educația antreprenorială de bază în Polonia (învățământul primar și liceal) este slabă în comparație cu restul Europei, clasată doar la 68% din media europeană. În timp ce situația pare să se îmbunătățească încet de la an la an, școlile primare și liceale poloneze nu par să încurajeze creativitatea, independența și auto-inițiativa la elevi. Instituțiile de învățământ superior sunt clasate mai favorabil, dar încă sub media europeană (76%). Ministerul polonez al Educației a recunoscut problema și a propus să modifice o materie existentă de liceu *Bazele antreprenoriatului* și să o înlocuiască cu una mai practică *Afaceri și management* până în septembrie 2023.

În prezent, numărul de inițiative guvernamentale, regionale și private dedicate educației antreprenoriale în rândul tinerilor este în continuă creștere. În 2022, orașul Lublin și Universitatea Maria Curie-Skłodowska din Lublin au început prima ediție a proiectului Tineretului antreprenorial. „Exceptat de teorie", un concurs care testează cunoștințele de afaceri în practică a avut mii de tineri participanți în fiecare an de la înființarea sa în 2014.

2.5.4. Concluzii

Nivelurile de antreprenoriat în Polonia sunt mai mici decât în majoritatea țărilor europene. Deși 60% dintre polonezi consideră că începerea unei afaceri este o modalitate excelentă de a-și avansa cariera, în 2020 doar 5% se gândeau să creeze o companie în următorii 3 ani. Deși criza de sănătate a afectat spiritul antreprenorial din Polonia, chiar și cu un an înainte de începerea pandemiei, doar 6% dintre polonezi plănuiau să-și lanseze propria afacere.

Principalele motive pentru care polonezii decid să-și înceapă afacerea sunt următoarele: lipsa unor suficiente oferte de muncă pe piața muncii și dorința de a construi bogăție. Cauzele sociale au fost importante doar pentru aproximativ 22% dintre participanții la sondaj, ceea ce a clasat Polonia pe ultimul loc din toate țările europene. Destul de interesant, cu doar un an

înainte, Polonia era în fruntea ratingului, ceea ce înseamnă că Covid-19 a schimbat complet ambițiile antreprenoriale din țară.

Sistemul educațional polonez nu este conceput pentru a încuraja antreprenoriatul, iar finanțarea privată nu este încă suficient de populară pentru a oferi companiilor emergente acces la finanțare. Pe partea bună, piața poloneză este deschisă noilor afaceri, iar sistemul educațional urmează să sufere o transformare care va introduce o nouă materie școlară pentru elevii de liceu. Numărul de organizații care susțin antreprenoriatul polonez este, de asemenea, în creștere lent, așa că dacă sistemul juridic devine mai favorabil afacerilor, generațiile viitoare de polonezi ar putea fi mai probabil să se angajeze în activități antreprenoriale.

SECȚIUNEA 2.6.: Antreprenoriatul TINERILOR ÎN ROMÂNIA

2.6.1. Evaluarea stării actuale a antreprenoriatului pentru tineret

Potrivit unui studiu Insights PulseZ (Insights PulseZ, 2021), peste 50% dintre tinerii români sunt dispuși să lucreze în domenii precum antreprenoriat, management și afaceri. Astfel, 50% dintre tineri ar dori să fie antreprenori sau manageri, în timp ce 33% ar dori să înceapă o afacere. 33% dintre tineri cred că educația formală nu îi pregătește suficient pentru a găsi un loc de muncă decent și de dorit. 25% dintre tineri cred că programele școlare oferă suficiente pregătiri și educație pentru a-și găsi un loc de muncă, în timp ce 19% spun că școala nu îi ajută deloc. Studiul Insights PulseZ a fost realizat pe un eșantion de 1.115 tineri cu vârsta cuprinsă între 16-24 de ani.

Potrivit Institutului Național de Statistică, în trimestrul II al anului 2021, rata de ocupare a tinerilor (15-24 de ani) în România era de 22%, de aproape 3 ori mai mică decât rata de ocupare a populației generale de vârstă activă (15 -64), 62,4%. În ceea ce privește intenția tinerilor de a începe o afacere, un studiu realizat în decembrie *Intenția de antreprenoriat în rândul studenților de afaceri din România* (Ioane, Bibu, Brancu, & Nastase, 2020) arată că un număr mare de participanți intenționează să-și înceapă afacerea în viitorul apropiat (47,6% sunt de acord și profund de acord), în timp ce un număr mare de participanți sunt încă nesiguri în acest sens (36% sunt neutri) și doar unii participanți nu intenționează să facă acest lucru. (16,4% nu sunt de acord sau total dezacord). Mai mult, același studiu arată că 35,2% nu sunt siguri dacă antreprenoriatul este cea mai bună alternativă pentru viitoarele cariere. Cu toate acestea, majoritatea participanților (64,4% sunt de acord și puternic de acord) intenționează să înceapă o afacere. O mare majoritate a respondenților (72,8% de acord și puternic de acord) consideră atractivă ideea de a-și începe propria afacere, arătând că a fi antreprenor este ceva de dorit, câștigând rapid popularitate chiar dacă România nu a avut o istorie de zeci de ani de antreprenoriat precum alte țări care au o istorie mai lungă de piețe libere și antreprenoriat.

În ceea ce privește variabilele care pot influența intenția antreprenorială, rezultatele indică faptul că nivelul veniturilor, precum și experiența anterioară de muncă au un impact semnificativ. Prin urmare, respondenții cu cele mai mici și mai mari niveluri de venit sunt cei care au manifestat cele mai mari intenții antreprenoriale. În plus, experiența de muncă a fost corelată pozitiv cu intenția antreprenorială, posibil datorită cunoștințelor și experienței acumulate în acel timp.

În martie-mai 2020, Social Innovation Solutions (SIS), cu sprijinul agenției de cercetare de piață IZI Data, a realizat un sondaj privind percepțiile tinerilor participanți la programele SIS (Future Makers and Social Impact Award) legate de viitorul antreprenoriatului În România. Realizat în rândul unui eșantion de 397 de tineri interesați de antreprenoriat, sondajul și-a propus să analizeze modul în care tinerii care aspiră la antreprenoriat privesc spre viitor. Rezultatele sondajului arată că principalele probleme în contextul creșterii antreprenoriatului sunt performanța scăzută a sistemului de învățământ, criza economică și criza muncii.

Tinerii participanți la programele SIS consideră că cele două sectoare în care sunt cele mai demne de investit pentru viitorul României sunt educația și tehnologia digitală, în timp ce nevoia de a investi în sectorul social (care ar sprijini și oportunități creative pentru tineri) și domeniul mediului ocupă locurile al doilea și al treilea. Cu toate acestea, conform preferințelor personale ale tinerilor care participă la sondaj, social media și activitățile de marketing sunt zonele cele mai atractive pentru demararea unei afaceri. Sectoarele educației și asistenței medicale sunt evidențiate ca fiind celelalte domenii în care tinerii ar dori să își stabilească inițiativele de afaceri.

Ca motivație pentru începerea călătoriei antreprenoriale, tinerii indică importanța impactului pozitiv asupra societății, satisfacția înființării inițiativei de afaceri în domeniul/sectorul de interes și doar pe locul al treilea, ca motivație pentru demararea afacerii respondenții au indicat profitul. Pe de altă parte, studiul arată că doar 6% dintre tineri menționează importanța unei afaceri cu risc scăzut, în timp ce doar 10% identifică nevoia de a fi respectați pentru ceea ce fac.

Potrivit Raportului GEM 2021, drept motivație pentru a stabili inițiativa de afaceri în România, „Pentru a face diferența în lume” și „Pentru a construi o bogăție mare sau venituri foarte mari” sunt indicate de tinerii antreprenori ca fiind aproape la fel de importante (76,6% și 72,4%). Raportul relevă însă că doar 27% consideră că este ușor să începi afacerea în România, în timp ce NECI evaluează România cu scorul de 4 din 10 (Hill, et al., 2022).

2.6.2. Sprijin guvernamental și privat

Strategia pentru Tineret 2015-2020 (un document legal adoptat ca Hotărâre a Guvernului nr. 24/2015) a inclus printre principalele sale obiective dezvoltarea competențelor antreprenoriale și a antreprenoriatului pentru tineret (Romanian Government, 2015). Cu toate acestea, strategia nu a fost susținută de un plan de acțiune care să permită implementarea

sistematică a strategiei, monitorizarea și evaluarea, implementarea nu a fost pe deplin sistematică și nu există evaluări asupra rezultatelor obținute. O strategie pentru tineret după 2021 nu a fost adoptată până în martie 2022 și nu este planificată nicio strategie dedicată antreprenoriatului pentru tineri.

Cea mai mare parte a sprijinului pentru tinerii antreprenori a fost disponibil în pachete: formare și finanțare pentru start-up mici, în cadrul proiectelor finanțate de UE în cadrul Fondului Social European (FSE). Comunicarea în acest sens s-a bazat doar pe proiecte și nu a fost concepută o strategie pe termen lung.

În 2017, fostul Minister pentru Mediul de Afaceri, Comerț și Antreprenoriat (parte din Ministerul Antreprenoriatului și Turismului din noiembrie 2021) a lansat un program dedicat finanțării noilor afaceri: programul Start-Up Nation România. Programul este similar cu cele implementate în trecut, folosind finanțare din FSE pentru a sprijini start-up-urile. Start-Up Nation România folosește fonduri de la bugetul național pentru a sprijini start-up-urile cu maximum 200 000 RON (aproximativ 43 000 EUR). Programul a fost lansat în 2017, iar alte apeluri au fost publicate în decembrie 2018 și octombrie 2019. În 2020, programul s-a concentrat pe sprijinirea start-up-urilor IT sub numele: Star Tech Innovation. În 2021, alocațiile bugetare pentru antreprenoriat s-au concentrat pe reducerea efectelor pandemiei de Covid-19. În 2022, Start-Up Nation România a fost relansat în condiții similare celor din 2019.

Deși deschis și promovat ca program pentru tineri, Start-Up Nation România nu este conceput special pentru aceștia. Programul sprijină micile start-up-uri viabile timp de cel puțin 2 ani după primul an în care au fost finanțate și au creat cel puțin un loc de muncă.

În 2018, guvernul României a selectat administratorii de granturi pentru un program similar Start-Up România, numit România Start-Up Plus. Programul sprijină start-up-urile antreprenorilor de toate vârstele cu până la 40 000 EUR, furnizate de FSE prin Programul Operațional Capital Uman. În 2018, Autoritatea de Management a programului, de la Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, a selectat 195 de organizații și universități pentru a gestiona scheme de granturi pentru proiecte. O parte din finanțare a fost direcționată către formarea antreprenorială, dar cea mai mare parte a finanțării au fost reacordate pentru micile start-up-uri în condiții foarte asemănătoare cu Start-Up România.

2.6.3. Educație antreprenorială

Învățământul antreprenorial este organizat și reglementat în sistemul de învățământ formal doar la nivelul de învățământ secundar, fiind o clasă obligatorie pentru unele specializări din învățământul secundar, pentru elevii cu vârsta cuprinsă între 16-17 ani. Totuși, analizând curricula se poate observa că accentul se pune pe competențe și abilități și mai puțin pe atitudinile pe care tinerii antreprenori ar trebui să le aibă sau să le dobândească.

La nivelul învățământului superior, toate universitățile importante din România oferă cursuri de business, inclusiv o introducere în antreprenoriat. Cu toate acestea, având în vedere tradițiile culturale predominante în sistemul universitar românesc, cel mai mare impact provine din separarea dintre cunoștințele teoretice și cele practice, primele fiind considerate superioare celor din urmă. Acest lucru se reflectă nu numai în conținutul cursurilor, ci și în metodologia de predare, care se bazează aproape exclusiv pe prelegeri cu mai puțină considerație pentru rolul activ al studenților.

Analizând prezentarea cursurilor universitare de afaceri, inclusiv educația antreprenorială în universitățile din România, pe baza informațiilor publicate online de universități (au fost analizate site-urile celor mai mari 10 universități din România), se pot remarca trei aspecte care caracterizează cursurile de antreprenoriat:

- sunt prezenţi aproape exclusiv în facultăţile de economie şi management
- principalul lor accent este pe demararea de noi afaceri
- scopul lor principal este de a transfera cunoștințe și abilități în dezvoltarea planului de afaceri

În 2017, Ministerul Tineretului și Sportului a lansat un amplu proiect de formare antreprenorială, care vizează 200 de tineri din 8 județe: Bihor, Covasna, Dâmbovița, Giurgiu, Iași, Satu Mare, Teleorman și Vrancea.

În 2020, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene a lansat o schemă de granturi, susținută de FSE, care încurajează studenții să devină antreprenori. Fondul – Innotech Student – a acordat primele granturi la sfârșitul anului 2021.

Programul România HUB, este un program integrat de formare, care a oferit studenților, antreprenorilor și potențialilor antreprenori, informații, sprijin, asistență tehnică și consiliere, precum și un cadru instituțional pentru dezvoltarea capacităților antreprenoriale și creșterea

competitivității pe piața locală și internațională. a întreprinderilor mici și mijlocii a fost deschis până în 2017.

Pentru a sprijini educatorii (profesori și lucrători de tineret) în dezvoltarea competențelor pentru educația antreprenorială, România promovează implementarea acordată de Programul Erasmus+. Nu sunt furnizate informații sistematice cu privire la numărul de profesori sau lucrători de tineret care beneficiază de proiecte de formare în domeniul antreprenoriatului pentru tineret în cadrul Erasmus+. După participarea la cursuri privind educația antreprenorială, fazele de multiplicare au depins de dorința și motivația profesorilor de a transfera metodele de învățare non-formală la clasă și de a promova antreprenoriatul în rândul tinerilor.

Au fost implementate o gamă largă de inițiative în domeniul educației antreprenoriale și al finanțării start-up-urilor, cele mai multe dintre ele vizează tineri antreprenori și care au beneficiat de FSE și toate au fost bazate pe proiecte. Fiecare dintre aceste proiecte a avut un buget de comunicare, dar niciunul dintre ele nu a fost special conceput pentru a informa tinerii antreprenori despre oportunitățile existente.

Mai multe asociații unesc tineri antreprenori din România. Aceste asociații funcționează fie ca ONG-uri, fie ca organizații patronale și sunt cele mai active în implementarea proiectelor finanțate de FSE menționate în această secțiune.

De exemplu, „Firmele de probă, primul pas pentru o carieră” a fost implementată de Asociația de Afaceri a Tinerilor Antreprenori din România cu fonduri din FSE prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Capacității Umane. Această inițiativă a vizat 500 de elevi de liceu care au primit instruire și consiliere pentru a pilota o firmă de testare. Proiectul a fost implementat în 2015 și a urmat câteva alte proiecte ale organizațiilor care au aceleași obiective.

Organizațiile de tineret și juniori din România care promovează antreprenoriatul – precum Junior Achievements România și Junior Chamber International România – implementează, de asemenea, programe de învățare a antreprenoriatului finanțate de membrii și sponsorii ir. Cu toate acestea, informațiile despre aceste proiecte și programe nu sunt ușor disponibile și puțini dintre cei intervievați pentru prezentul raport consideră aceste programe ca având un impact la scară mai mare. Ele sunt, pe de altă parte, foarte bine apreciate de către participanți și în ceea ce privește impactul pe termen lung pentru participanții lor.

La cea de-a patra ediție a sesiunii de minigranturi pentru proiecte de educație antreprenorială, desfășurată de Junior Achievement România, prin programul JA University of Entrepreneurship și susținută de Fundația Româno-Americană, profesorii și studenții din 9 universități vor beneficia de oportunități practice de învățare în antreprenoriat .

2.6.4. Concluzii

Peste 50% dintre tinerii români și-ar dori să lucreze în domenii ale antreprenoriatului, managementului și afacerilor, potrivit studiului Insights PulseZ. Cu toate acestea, tinerii consideră că sistemul formal de învățământ nu îi pregătește pentru o astfel de cale. Unul dintre motivele principale este decalajul dintre teorie și cunoștințele practice.

Educația non-formală și formarea ar putea umple un astfel de gol cu inițiative care ar include schimbul de experiențe de la antreprenori calificați, dar și alfabetizare financiară și de afaceri. Aceste aspecte ar putea fi acoperite și de programele guvernamentale de educație. Programele de finanțare guvernamentală sunt o măsură bună; cu toate acestea, lipsa educației antreprenoriale și a pregătirii sistemice i-ar determina pe tineri să se găsească nepregătiți pentru activitățile antreprenoriale.

Chiar dacă tinerii își exprimă disponibilitatea de a înființa inițiative de afaceri, lipsa de experiență, abilități practice și cunoștințe privind modul de a face față birocrației și posibilelor riscuri îi suspendă de la realizarea ideilor.

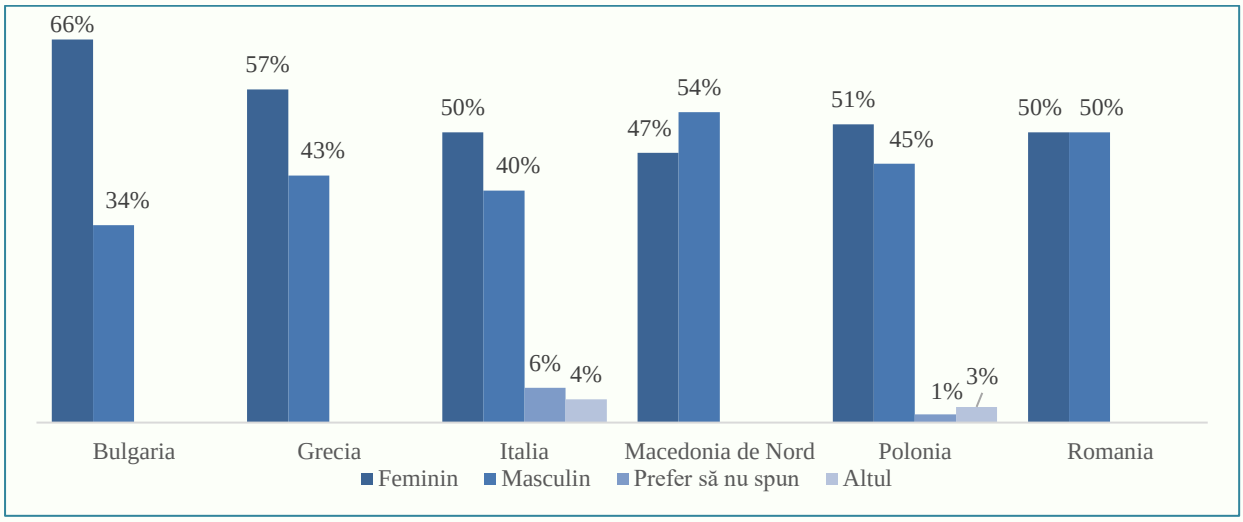
SECȚIUNEA 3: REZULTATELE SONDAJULUI YETC

SECȚIUNEA 3.1. REZULTATE NAȚIONALE

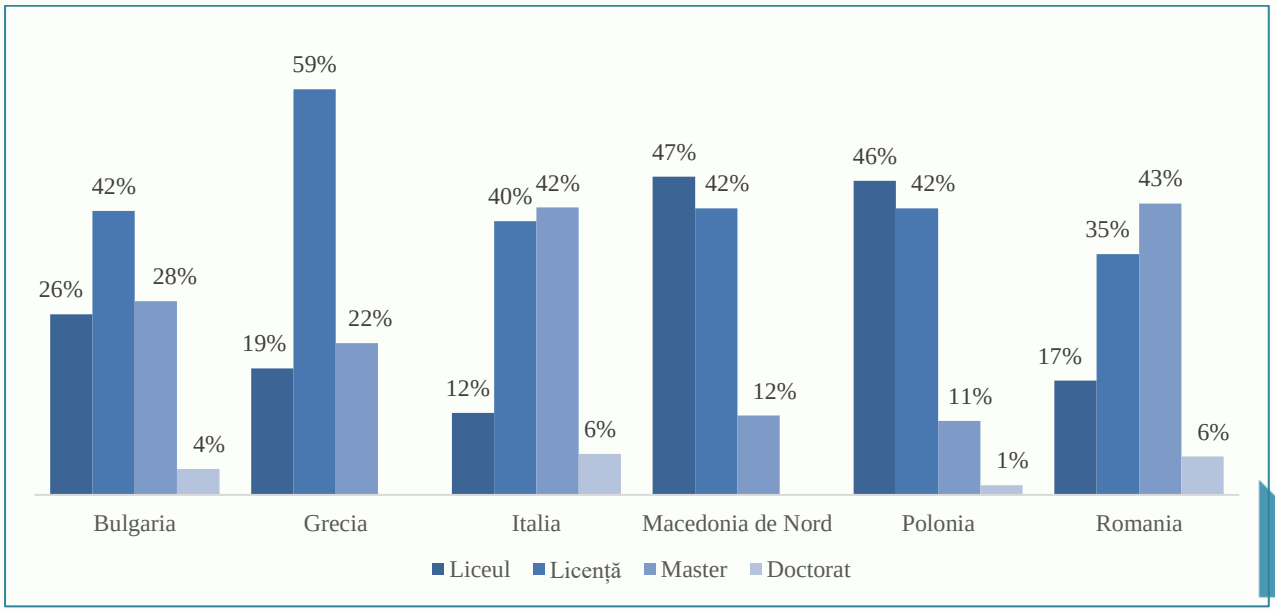
Pentru a examina atitudinile, decalajele de competențe și interesele tinerilor în antreprenoriat în sectoarele social, cultural, digital și verde, consorțiul de proiect a efectuat sondaje la nivel național. Sondajele au fost distribuite online în perioada aprilie-iunie 2022. Numărul total de respondenți este de 328. Această secțiune oferă o imagine de ansamblu asupra rezultatelor sondajului, inclusiv date despre cunoștințele antreprenoriale, intențiile de a începe activități antreprenoriale, evaluarea abilităților antreprenoriale, precum precum și principalele motivații și bariere ale tinerilor de a deveni antreprenori în fiecare țară parteneră.

Informațiile generale despre profilul respondenților sunt următoarele:

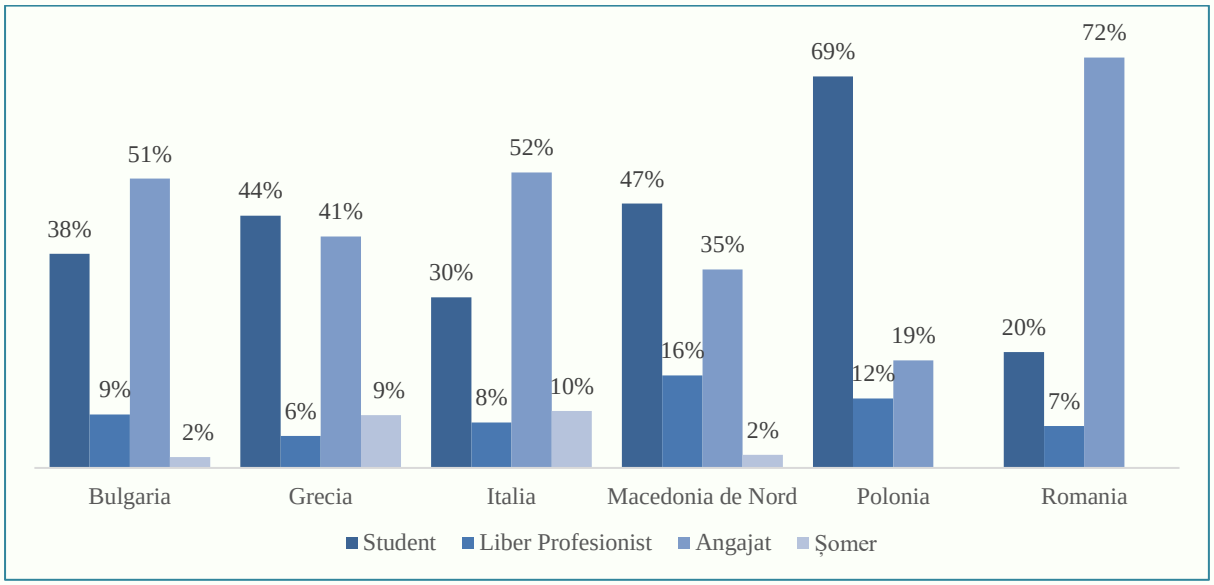
- Gen

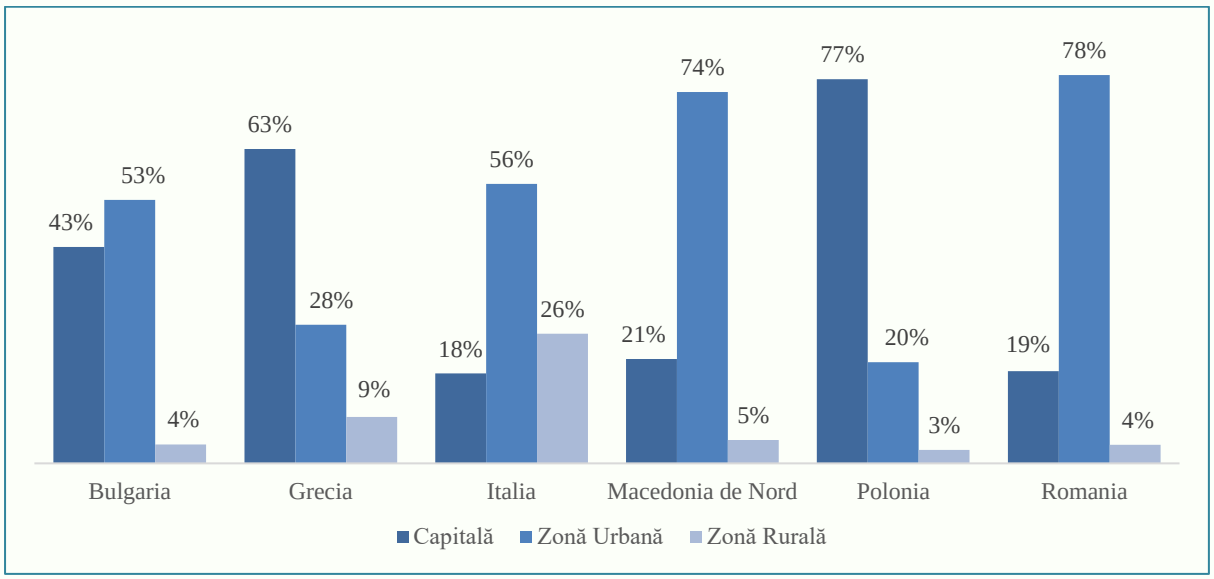
- Nivel educational

- Ocupaţie

- Locul de reședință

Bulgaria

Antreprenoriatul din Bulgaria este încă considerat de majoritatea persoanelor intervievate ca fiind motorul principal în contextul economic și social actual (75,5%).

În ceea ce privește proiectele de afaceri, deși se manifestă un interes ridicat pentru a începe o afacere (56,6%), doar câteva numere au declarat că au propria afacere (5,7%).

Lipsa de capital, teama de eșec și birocrația sunt identificate printre principalele motive care împiedică succesul afacerii, împreună cu imprevizibilitatea evenimentelor. Majoritatea respondenților (80,4%) sunt de acord cu necesitatea formării și educației în contextul antreprenoriatului. A lucra cu profesioniști cu experiență este considerată o valoare

suplimentară din mai multe dintre răspunsuri (70,6%), în timp ce pentru restul este considerat a fi benefic.

Sursele de inspirație pentru respondenții din Bulgaria pentru începerea unei afaceri sunt provocarea și oportunitatea (49%), autonomia și munca mai bună (45,1%). Când respondenții au fost întrebați în ce sector și-ar dori să-și deschidă afacerea, 30,2% dintre ei sunt interesați de antreprenoriatul social, 29,4% de inițiative digitale, 24,5% de demararea unei afaceri în domeniul cultural și 9,4% în domeniul verde și ecologic. antreprenoriat.

Lipsa de cunoștințe cu privire la programele disponibile finanțate de Uniunea Europeană este arătată în răspunsuri, unde puține răspunsuri au menționat programe precum Erasmus pentru tineri antreprenori, Erasmus+ și alte forme de formare pentru inovatori sociali.

Când vine vorba de atitudini și abilități necesare pentru a începe o afacere, respondenții consideră că gândirea și creativitatea inovatoare, gândirea și angajamentul orientat spre obiective, managementul timpului și abilitățile de organizare sunt cele mai importante.

Deși respondenții arată o lipsă de cunoștințe în ceea ce privește alfabetizarea financiară și economică, tinerii sunt încrezători că învățarea prin experiență și lucrul cu alții pot fi atuuri de succes.

În cele din urmă, atunci când își autoevaluează atitudinea antreprenorială, respondenții sunt ferm de acord că posedă creativitate, încredere în sine și capacitatea de adaptare, precum și motivație și capacitatea de a depăși obstacolele.

Grecia

Marea majoritate a respondenților consideră antreprenoriatul ca fiind foarte important (77,8%) în contextul economic și social actual. În ceea ce privește activitatea de afaceri, datele arată că puțini respondenți declară că au propria afacere (5,6%). Date care coincid cu statutul profesional al lucrătorilor pe cont propriu. Printre celelalte răspunsuri, un număr mare de respondenți manifestă interes pentru a-și înființa propria afacere (48,1%).

În ceea ce privește domeniul antreprenorial de interes, antreprenoriatul social este considerată cea mai relevantă opțiune (27,1%), urmată de sectoarele cultural și de mediu (respectiv 22,9% și 18,8%). În cele din urmă, ceilalți respondenți (12,2%) manifestă interes pentru alte tipuri de activități (de exemplu , digital, sănătate, artă).

Majoritatea respondenților au raportat că principala motivație pentru demararea unei afaceri sunt autonomia și munca mai bună (41,7%), urmate de provocare și oportunitate (31,3%) și motivațiile financiare (22,9%). Lipsa capitalului (88%) și birocrația (70%) sunt considerate elemente de descurajare importante pentru începerea unei afaceri. În cele din urmă, lucrul cot la cot cu profesioniști cu experiență este considerat fie important (66,7%), fie benefic (33,3%).

Majoritatea respondenților s-au declarat că nu cunosc programele specifice finanțate de Uniunea Europeană, puțini dintre ei menționând Erasmus pentru Tineri Antreprenori.

Majoritatea participanților la sondaj (87%) consideră abilitățile de comunicare, ascultare și negociere ca fiind esențiale ca simțul responsabilității, urmate de abilitățile de gestionare a timpului și de organizare (85%).

În cele din urmă, atunci când își autoevaluează atitudinea antreprenorială, respondenții au convenit asupra importanței angajamentului și a hotărârii și, în același ritm, asupra relevanței creativității și a încrederii în sine (87%).

Italia

Aproape toți respondenții au fost de acord că antreprenoriatul joacă un rol fundamental în contextul economic și social actual (70%), sau cel puțin într-o oarecare măsură (26%). La fel ca Bulgaria și Grecia, datele Italiei arată că există un număr redus de persoane care dețin o afacere (6%), în timp ce există o distribuție egală între persoanele interesate și nehotărâți (30%).

În ceea ce privește rezultatele Italiei, respondenții au considerat că antreprenoriatul social este cel mai atractiv domeniu pentru a începe o afacere (28,6%), urmat de cultural (25,7%), verde (17,1%) și digital (11,4%).

Pentru fenomenul „marii resemnări”, respondenții consideră începerea unei noi afaceri o modalitate de a ajunge la autonomie și o muncă mai bună (45%), de a accepta provocările și de a crea oportunități (48,6%).

În ceea ce privește principala barieră care afectează funcționarea unei afaceri, datele descriu lipsa de capital, teama de eșec/asumarea riscurilor, lipsa de sprijin și lipsa cunoștințelor de afaceri ca elemente principale.

Majoritatea respondenților au fost de acord cu privire la educația și formarea antreprenorială ca fiind relevante, precum și la colaborarea cu un profesionist cu experiență pentru dezvoltarea unei afaceri.

Majoritatea respondenților s-au declarat că nu cunosc programele specifice finanțate de UE, puține răspunsuri menționând programe naționale.

Majoritatea participanților la sondaj au ales rezistența împotriva evenimentelor neprevăzute, abilitățile de comunicare, ascultare și negociere, simțul responsabilității și capacitatea de rezolvare a problemelor atunci când evaluează cele mai importante calități ale unui antreprenor.

În cele din urmă, atunci când și-au autoevaluat atitudinea antreprenorială, respondenții au fost de acord cu privire la importanța gândirii etice și durabile, a conștientizării de sine și a autoeficacității, a motivației și perseverenței, a lucrului cu ceilalți și a învățării prin experiență.

Macedonia de Nord

Aproape toți respondenții (97,6%) au fost de acord cu importanța antreprenoriatului în viața de zi cu zi, fie considerându-l foarte important (67,4%), fie cel puțin într-o oarecare măsură (30,2%).

Macedonia de Nord prezintă un număr ușor mai mare de activități de afaceri (14%) comparativ cu alte țări, aproape jumătate din eșantion declarând că are un interes să înceapă o afacere (46,5%).

La întrebarea care este domeniul preferat al sectoarelor, majoritatea participanților au ales să aibă un interes major pentru afacerile culturale (27%), urmate de sectorul digital (18,9%), social (16,2%) și verde (13,5%).

Potrivit statisticilor sondajului din Republica Macedonia de Nord, sursele de inspirație pentru a începe o afacere sunt provocările și oportunitățile (43,2%), motivațiile financiare și autonomia și munca mai bună sunt inspirația pentru a începe o afacere (ambele la 32,4%). .

În ceea ce privește principala barieră care afectează funcționarea unei afaceri, datele descriu lipsa de capital și teama de eșec și asumarea riscurilor drept principalele constrângeri identificate de respondenți.

Un acord puternic (86,5%) a fost exprimat cu privire la întrebarea dacă educația și formarea pentru antreprenoriat sunt importante, în timp ce restul consideră că este potențial utilă. Același acord a fost exprimat și pentru întrebarea respondenților care consideră că este util - sau cel puțin benefic - să lucreze cu profesioniști cu experiență pentru a-și perfecționa propriile abilități (respectiv 70,3% și 24,3%).

Un mic procent de respondenți arată o anumită cunoaștere a programelor disponibile ale UE, identificând Erasmus pentru Tineri Antreprenori drept principalul fond al UE.

Majoritatea participanților la sondaj au ales disciplina și concentrarea atunci când evaluează cele mai importante calități ale unui antreprenor. Aceasta este urmată de abilități de comunicare, ascultare și negociere, împreună cu abilități de gestionare a timpului și organizare. Gândirea inovatoare și creativitatea vin împreună cu capacitatea de rezolvare a problemelor și gândirea critică.

În cele din urmă, atunci când își autoevaluează atitudinea antreprenorială, respondenții au fost de acord cu privire la importanța capacității de adaptare și de a avea încredere în sine, precum și de a avea o puternică determinare și angajament față de obiectivele/viziunea lor. Cei care au o afacere sau sunt deja angajați, sunt, de asemenea, de acord că au o toleranță la risc și incertitudine și sunt obsedați de oportunități.

Polonia

La întrebarea despre relevanța antreprenoriatului în textura socială și economică a vieții de zi cu zi, toată lumea fie a fost ferm de acord cu afirmația (71,6%), fie într-o oarecare măsură (25,7%).

În ceea ce privește interesul pentru înființarea unei noi afaceri, există o distribuție egală între respondenții interesați (39,2%) și respondenții care au deja o afacere (10,8%), restul trăind 49,9% fie nehotărâți (44,6%), fie deloc interesați. .

În plus, respondenții au considerat că sectorul digital este cel mai atractiv pentru a începe o afacere (27,1%), urmat de social (20%), cultural (14,3%) și, în sfârșit, verde (11,4%).

Cea mai populară motivație pentru a începe o afacere a fost autonomia și munca mai bună (35,7%), urmată de motivațiile financiare (32,9%) și provocare și oportunitate (27,1%).

În ceea ce privește principala barieră care afectează funcționarea unei afaceri, datele descriu riscul de eșec, lipsa capitalului, birocrația, lipsa cunoștințelor de afaceri și imprevizibilitatea viitorului ca fiind constrângerile majore identificate de respondenți.

Un acord puternic a fost exprimat atunci când respondenții au fost întrebați dacă educația și formarea în antreprenoriat sunt importante, fie fiind considerate foarte importante (52,9%), fie benefice (44,3%). Rezultate similare au arătat și întrebările legate de importanța lucrului cot la cot cu antreprenori experimentați pentru a-și perfecționa abilitățile, respondenții considerând acest lucru foarte important (57,1%), sau cel puțin benefic (37,1%).

Majoritatea participanților cunosc vreun program de sprijin disponibil pentru noii antreprenori la nivel național sau european.

Majoritatea participanților la sondaj au ales rezolvarea problemelor, curajul de a-și asuma riscuri și abilități de conducere, abilități de gestionare a timpului și abilități de organizare, abilități de negociere și creativitate atunci când evaluează cele mai importante calități ale unui antreprenor.

În cele din urmă, atunci când se autoevaluează, respondenții au fost de acord cu abilitățile de învățare prin experiență, creativitate, gândire etică și durabilă și auto-conștientizare și autoeficiență atunci când își evaluează competențele.

Rezultatele sondajului sugerează că educația antreprenorială este esențială în Polonia, deoarece oamenilor nu le lipsește creativitatea sau abilitățile, ci capitalul și cunoștințele despre cum să găsească sprijin pentru planurile lor de afaceri. Având un sistem juridic mai favorabil afacerilor și o educație eficientă în domeniul afacerilor, tinerii polonezi ar fi cu siguranță gata să-și lanseze companiile și să ridice nivelul antreprenorialului din țară.

România

Aproape toți respondenții au evaluat importanța antreprenoriatului în viața de zi cu zi ca fiind fie foarte importantă (88,9%), fie într-o oarecare măsură (7,4%).

La întrebarea despre interesul lor de a avea propria afacere, 42% s-au arătat interesați, în timp ce 16,7% au deja propria lor afacere. În funcție de preferințele lor, respondenții au ales cel mai preferat sector digital (16%), urmat de verde (10%), social (10%) și cultural (8%).

Când vine vorba de motivație și inspirație pentru deschiderea unei noi afaceri, respondenții consideră că motivația financiară este principalul motiv (55%), urmată de autonomie (50%) și

o muncă mai bună; provocarea și oportunitățile (44,5%). Familia și altele nu sunt o alegere preferată pentru inspirație.

În ceea ce privește obstacolele în calea deschiderii unei noi afaceri, respondenții au exprimat lipsa de capital, obstacolele sistemice, urmate de teama de a-și asuma riscuri/eșec și lipsa sprijinului printre principalele bariere.

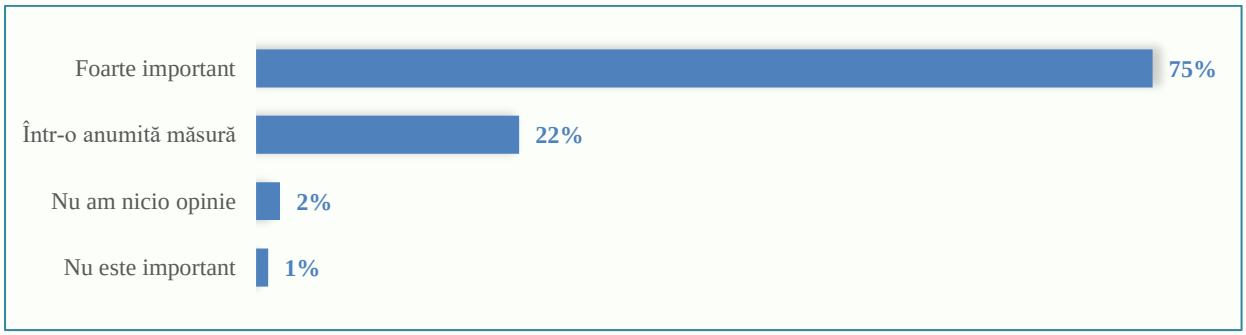
Educația și formarea antreprenorială sunt considerate a fi foarte importante (88%), pot fi importante cu 12%, în timp ce niciunul nu a considerat că nu are importanță. În timp ce 78% consideră că cooperarea dintre antreprenorii neexperimentați cu cei experimentați este cu siguranță importantă, 78%, în timp ce 22% cred că poate fi importantă. Majoritatea respondenților nu cunosc programele care sprijină antreprenoriatul.

În ceea ce privește cele mai importante abilități pentru un antreprenor, capacitatea de a rezolva probleme este cea mai preferată abilitate (68,5%), urmată de simțul responsabilității, creativitate/inovare, angajament, abilități organizatorice și management al timpului, gândire orientată spre obiective. , comunicare, ascultare, abilități de negociere, reziliență.

La autoevaluare, cea mai intermediară abilitate sau atitudine exprimată de respondenți este lucrul cu alții, urmat de motivație și perseverență, mobilizarea resurselor, conștientizarea de sine și autoeficacitatea, învățarea din experiență, educația financiară și economică, mobilizarea altele, organizarea și managementul.

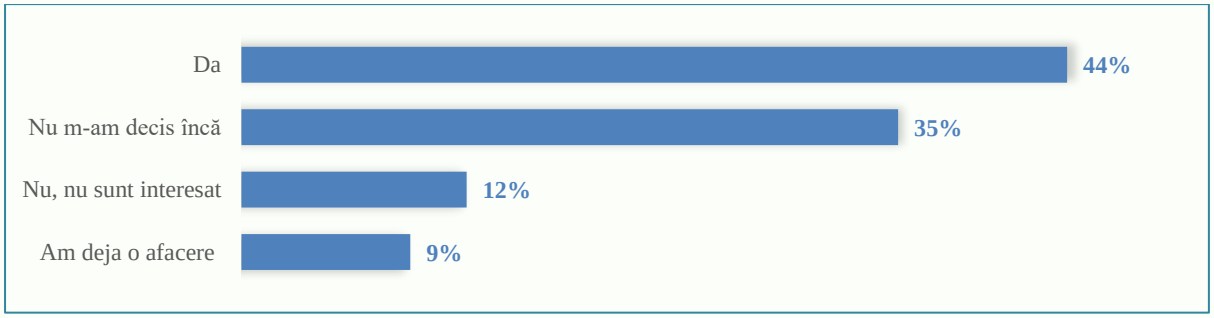
SECȚIUNEA 3.2. PREZENTARE GENERALĂ A REZULTATELOR INTERNAȚIONALE

După o analiză atentă a datelor culese din sondajele efectuate în țările partenere, se poate afirma că tinerii înțeleg importanța antreprenoriatului în contextul economic și social actual. 75% dintre toți respondenții (eșantionul dintr-un total de 328 de tineri) consideră că antreprenoriatul este foarte important în contextul economic și social actual, în timp ce 22% indică într-o oarecare măsură importanța acestuia (Imaginea 1).

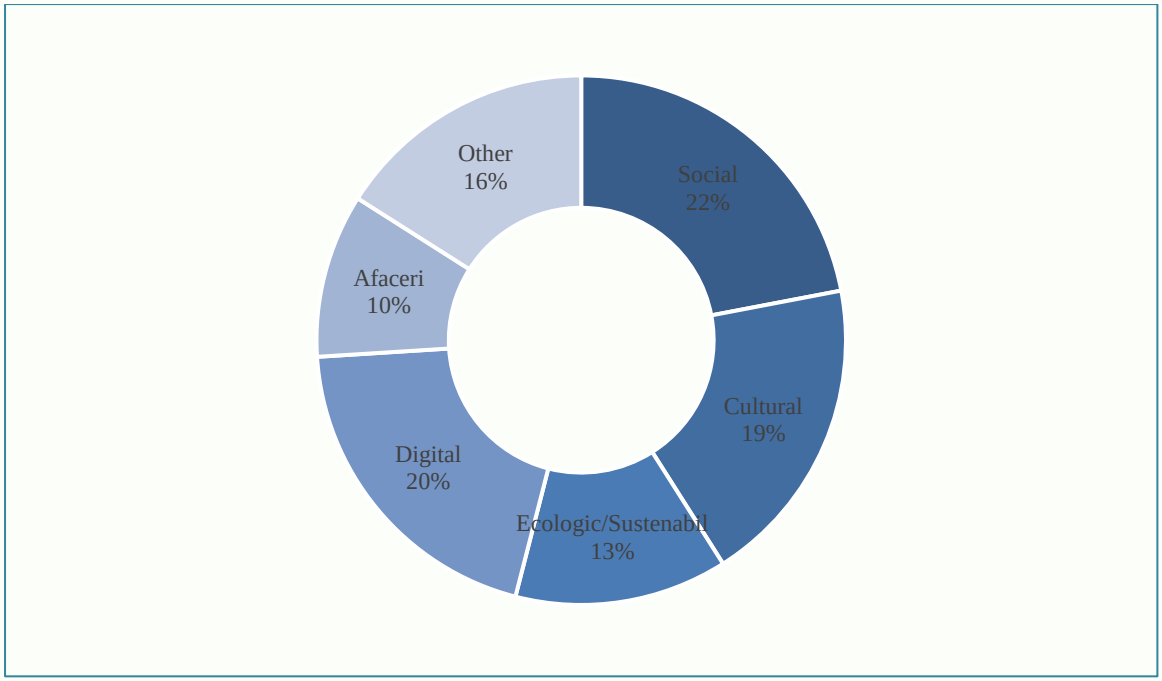
Imaginea 1. Este antreprenoriatul important în contextul economic și social actual?

Mai mult, rezultatele arată că intențiile antreprenoriale în rândul tinerilor sunt la un nivel înalt (Imaginea 2). Majoritatea respondenților sunt dispuși să înceapă o afacere (44%), în timp ce doar 12% nu au intenția de a-și începe inițiativele de afaceri.

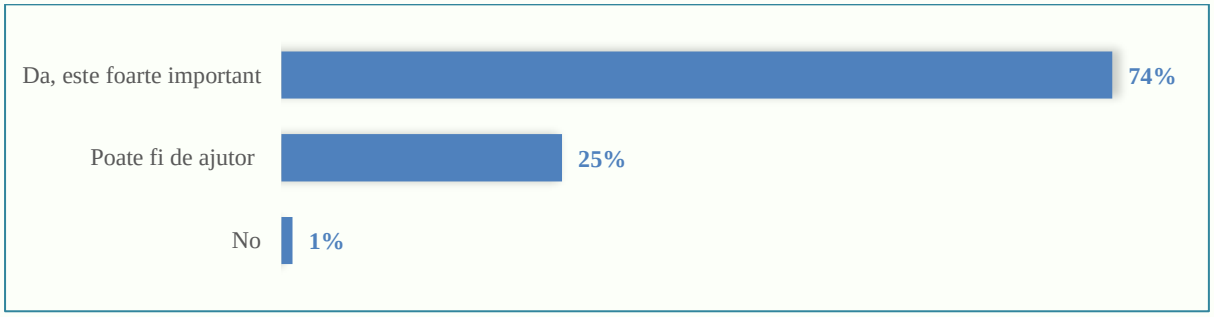
Imaginea 2. Te-ai gândit vreodată să începi propria ta inițiativă de afaceri?

În ceea ce privește sectoarele de interes pentru stabilirea inițiativelor de afaceri, cele mai populare sectoare sunt: social (22%), digital (20%) și cultural (19%) (Imaginea 3).

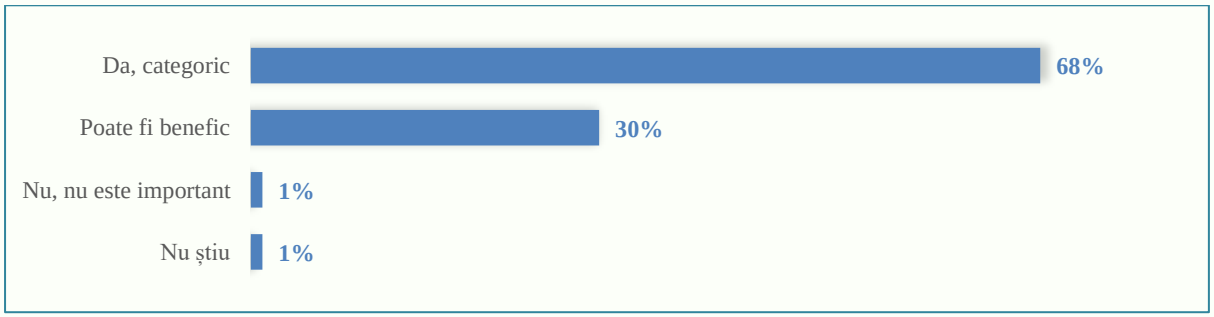

Imaginea 3. În care dintre următoarele sectoare ați dori să vă deschideți afacerea?

Mai mult, tinerii consideră că educația și formarea antreprenorială este foarte importantă (Imaginea 4), iar posibilitatea de a lucra cu antreprenori cu experiență și de a consolida abilitățile necesare dezvoltării afacerii lor ar putea fi foarte benefică și utilă (Imaginea 5).

Imaginea 4. Credeți că educația și formarea antreprenorială sunt importante?

Imaginea 5. Considerați că este important ca tinerii antreprenori să poată lucra cu antreprenori cu experiență și să consolideze abilitățile necesare pentru dezvoltarea afacerii lor?

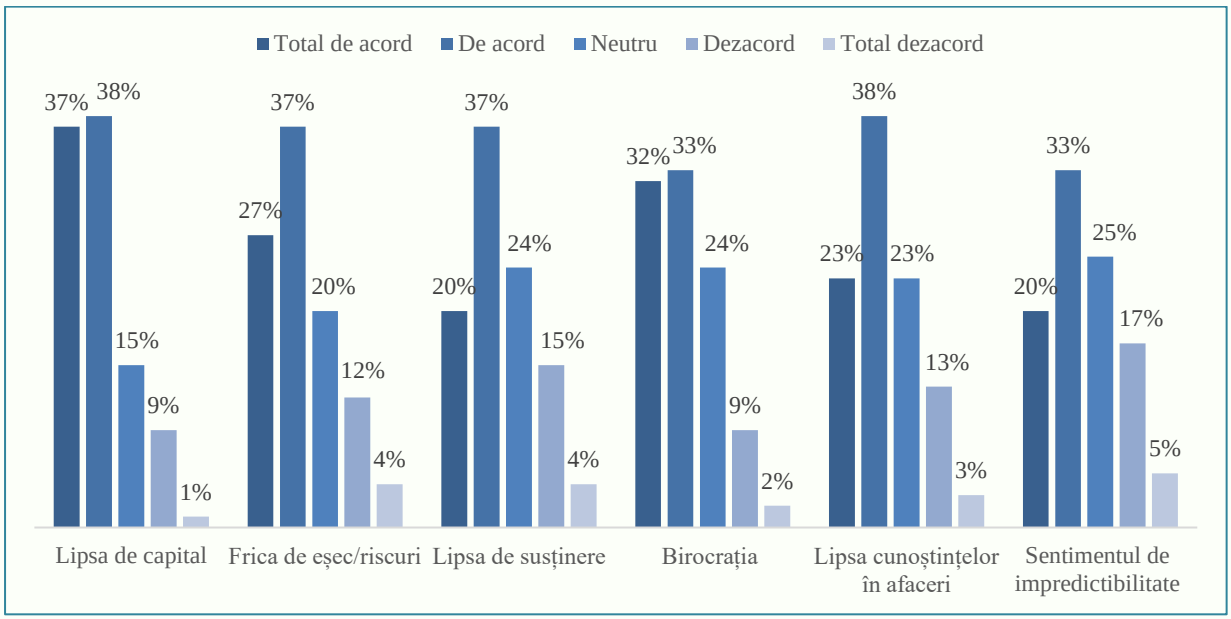
Autonomia, o calitate mai bună a muncii, provocările și oportunitățile și motivațiile financiare par să fie principalele motive pentru care tinerii consideră că devin antreprenori.

Cu toate acestea, respondenții au indicat câteva constrângeri în implementarea ideii lor de afaceri, care sunt analizate în secțiunea următoare.

SECȚIUNEA 3.3. REZUMAT AL LACUNELOR DE COMPETENȚE INDICATE

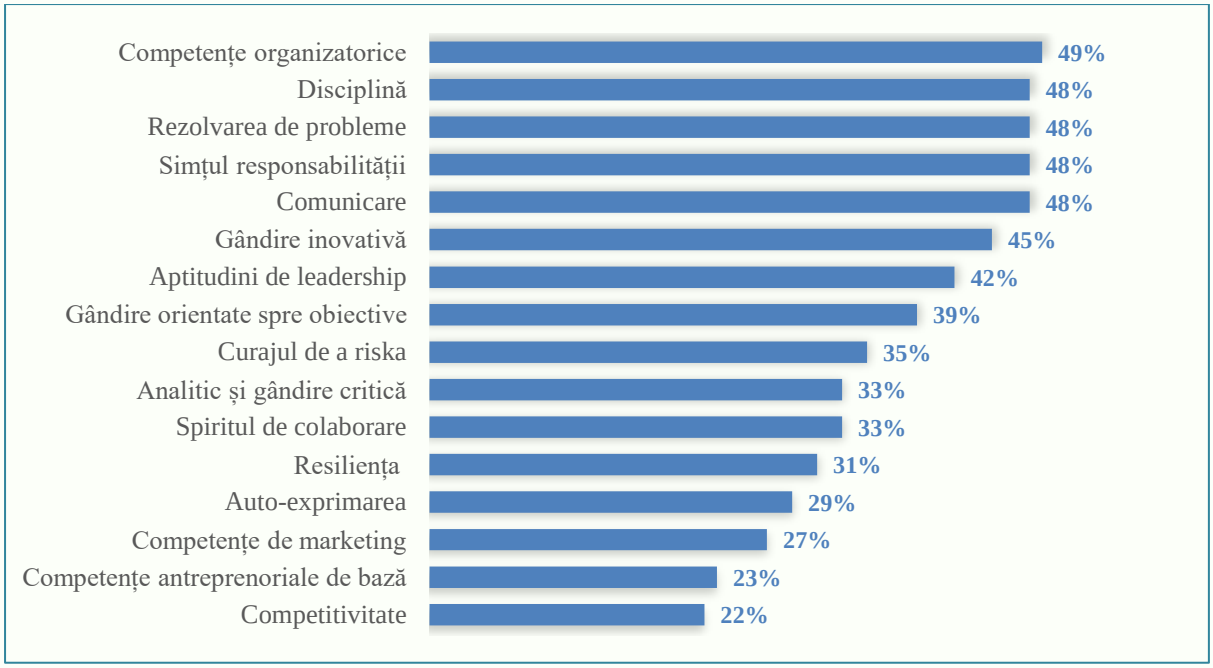
Conform rezultatelor sondajelor, desfășurate în țările partenere, în ceea ce privește barierele în calea începerii activităților antreprenoriale, evaluarea abilităților și atitudinilor cruciale ale antreprenorilor și a lacunelor în abilitățile/competențelor respondentului prin autoevaluare este deosebit de omogenă.

Toți respondenții sunt de acord că lipsa capitalului și a sprijinului, teama de eșec, un sentiment de imprevizibilitate și lipsa de cunoștințe de afaceri sunt principalele bariere pe care le puteți întâlni, urmate doar de birocrație (Imaginea 6).

Imaginea 6. Care sunt/au fost factorii pe care i-ați indica ca fiind cele mai importante bariere în calea începerii propriei afaceri?

Cele mai importante abilități pentru antreprenori sunt considerate a fi managementul timpului, iar abilitățile de organizare, disciplină, comunicare, abilități de ascultare și negociere, simțul responsabilității, capacitatea de rezolvare a problemelor, gândirea inovatoare și creativitatea, în timp ce cele mai puțin importante, potrivit rezultatelor sondajului sunt competitivitatea și autoexprimarea, auto-reprezentarea și abilitățile de persuasiune (Imaginea 7).

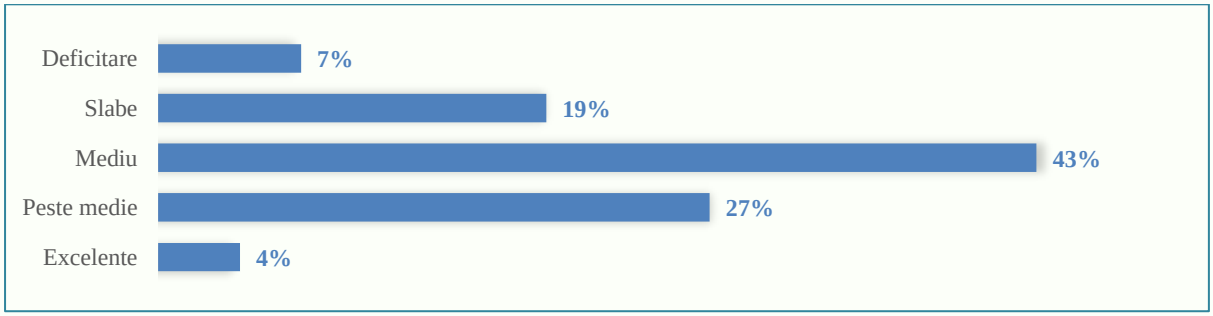

Imaginea 7. Clasamentul calităților care sunt cele mai cruciale pentru un antreprenor.

Pe parcursul autoevaluării în sondajele efectuate, majoritatea respondenților și-au evaluat capacitățile de bază sau intermediare pentru:

- Educație financiară și economică (44% dintre respondenți și-au evaluat cunoștințele ca fiind de bază)
- Oportunități de descoperire (50% dintre respondenți și-au evaluat capacitatea ca intermediară și 23% ca de bază)
- Mobilizarea altora (44% dintre respondenți și-au evaluat capacitatea în acest context ca intermediară, în timp ce 31% ca de bază)
- Mobilizarea resurselor (45% dintre respondenți și-au evaluat capacitatea în acest context ca intermediară, iar 28% ca de bază)

Mai mult, respondenții, în medie, pe o scară de 5, își evaluează cunoștințele antreprenoriale la 3 - ceea ce arată un decalaj mare în educația antreprenorială (Imaginea 8).

Imaginea 8. Evaluează-ți cunoștințele și abilitățile generale de antreprenoriat

În plus, faptul că doar câteva procente dintre respondenți au reușit să numească cel puțin unul dintre programele sau inițiativele la nivel național sau internațional, care susțin antreprenoriatul tinerilor, arată necesitatea promovării active a programelor și inițiativelor existente la nivel local, nivel national si international.

Datele adunate sugerează că educația antreprenorială nu este suficientă și că este nevoie de mai multe programe și inițiative care vizează alfabetizarea antreprenorială și cunoașterea afacerilor.

SECȚIUNEA 4: UN PLAN DE ACȚIUNE PENTRU PROMOVAREA ABILITĂȚILOR ANTREPRENORIALE ȘI ÎNVĂȚĂRII

Pentru a stimula eficient antreprenoriatul în rândul tinerilor, pentru a acoperi lipsurile de competențe și pentru a elimina sau reduce potențialele bariere în calea înființării inițiativelor de afaceri, diferite acțiuni ar putea fi adaptate la nivel național și internațional, atât de sectorul public, cât și de cel privat. Pe baza datelor culese din sondajele efectuate (prezentate în Secțiunea 3), această secțiune oferă propuneri de acțiuni concrete în țările partenere, care sunt cele mai aplicabile în realitatea țărilor.

Bulgaria

Statelor post-sovietice le lipsește un istoric intermitent al proprietății de afaceri din cauza aproprierii de stat. Prin urmare, este important să promovăm proprietarii de afaceri ca modele de urmat în mass-media pentru a inspira tinerii antreprenori să-și creeze tradiția antreprenorială.

În Bulgaria, există o lipsă de promovare guvernamentală a spiritului antreprenorial și a rolului său pentru economie și societate. Țara se va concentra pe campanii de sensibilizare la nivel național care se concentrează pe oportunitățile antreprenoriale și ar putea fi piatra de temelie pentru a dezlănțui potențialul tinerilor antreprenori. Astfel de evenimente și inițiative includ ateliere de lucru pentru abilități, seminarii cu lectori și practicieni experți și competiții pentru a stimula creativitatea.

Chiar dacă subiectul *Tehnologii și Antreprenoriat* a fost introdus în sistemul educațional bulgar, mai multe activități și materii oferite în educația formală, pot asigura o cultură antreprenorială îmbunătățită în rândul tinerilor. În mod ideal, cursurile trebuie să fie antrenante și practice și să implice afaceri locale. Educația non-formală poate fi o resursă suplimentară pentru tinerii care doresc să își îmbunătățească anumite abilități și să creeze rețele de colegi.

Există o lipsă de resurse disponibile tinerilor antreprenori. Acestea sunt considerate o investiție cu risc ridicat din cauza lipsei de experiență și istoric în achiziționarea de fonduri și, prin urmare, este puțin probabil să genereze profitabilitate ridicată. Schemele de granturi ale UE și comunitățile locale care garantează pentru tinerii antreprenori băncilor și altor instrumente financiare s-ar putea dovedi esențiale în lansarea unei noi afaceri. Cu toate acestea, Bulgaria va include în politicile sale de tineret tema antreprenoriatului și va crea

mecanisme precum scheme de garantare pentru investițiile în întreprinderi antreprenoriale pentru tineri.

Grecia

În ciuda inițiativelor întreprinse de guvern, entități private și ONG-uri, printre alte instituții, există încă o mare lipsă de cunoștințe, cu privire la abilitățile antreprenoriale, din partea tinerilor care își încep cariera antreprenorială în Grecia, și apoi nu își dezvoltă cunoștințe într-un mod sistematic și adecvat, dar se bazează în principal pe cunoștințe empirice.

Una dintre cele mai dificile lacune este problema formării în alfabetizarea financiară și managementul afacerilor, studii birocratice și înțelegerea oscilațiilor pieței grecești, care este o piață foarte sensibilă, ceea ce duce la închiderea unor activități în faza emergentă. Tinerii au nevoie de mai multe informații despre oportunitățile care există în contextul formării în domeniile antreprenoriatului, este necesar să se creeze canale de diseminare a materialelor și oportunităților existente.

Este nevoie de mai multe sisteme practice de pregătire și mentorat, discuții de idei în mediul academic, prin trecerea experienței de către alți tineri care se află în cariere antreprenoriale, ca factor motivațional, asta ca formulă de stimulare a antreprenoriatului, inovației, și dezvoltarea socială, fie prin educație non-formală, formală sau informală. Curricula instituțiilor de învățământ formal, cum ar fi școlile și universitățile, ar trebui să fie îmbogățită și îmbunătățită, cu accent pe educația antreprenorială.

În plus, atelierele gratuite de afaceri, în care tinerii și-ar putea îmbunătăți setul de competențe fundamentale pentru antreprenoriat, ar trebui să stimuleze antreprenoriatul tinerilor, oferind tinerilor antreprenori încredere și sprijin pentru a-și dezvolta ideile.

Pe baza rezultatelor sondajului, procesul simplificat de obținere a împrumutului pentru capitalul inițial ar trebui să sporească și nivelul antreprenoriatului tinerilor, deoarece una dintre barierele care îi împiedică pe tineri să își implementeze ideile de afaceri este lipsa capitalului. Inutil să menționăm, sprijinul guvernamental pentru întreprinderile tinere, asistența cu probleme birocratice și legate de impozite și un proces simplificat pentru tinerii antreprenori de a-și începe inițiativele de afaceri ar fi un sprijin excelent.

Italia

În ceea ce privește antreprenoriatul tânăr, cea mai evidentă problemă pentru piața muncii din Italia este lipsa de formare și educație ad-hoc. Foarte des, tinerii care încep o activitate

obișnuiesc să lucreze cu povara competențelor deficitare. Învățământul italian se adresează în continuare schemelor utile pentru angajare sau, în cele din urmă, acordă mai multă importanță teoriei decât instrumentelor practice. Antreprenoriatul este încă considerat ca rezultatul anilor de experiență în muncă sau cel puțin rezultatul abilităților personale. Prin urmare, Italia are nevoie de o reformă educațională care ar putea oferi cel puțin instrumente de bază tinerilor care sunt dispuși să intre pe piața economică.

Un alt decalaj important este geografic: un tânăr care locuiește în nordul Italiei va avea mai multe oportunități educaționale decât un tânăr care trăiește în sud . În ceea ce privește fiecare zonă a pieței muncii italiene, tinerii care trăiesc în sud trebuie să se lupte cu puține incubatoare de start-up, decalaje culturale și mai puține oportunități de finanțare. O excepție de la ceea ce se întâmplă adesea în Sud este programul NIDI al Regiunii Puglia. Este un instrument important, precum programul PIN al aceleiași regiuni, care ajută tinerii care au nevoie să înceapă o activitate. Din păcate, NIDI și PIN confirmă că contextul continuă să fie neregulat, cu puține excelențe și zone mari de dezinteres. Italia trebuie să adapteze instrumentele și instrumentele pentru a elimina decalajul teritorial – regiunile de sud ale țării ar beneficia de activitățile tinerilor antreprenori, dacă aceștia ar avea un sprijin adecvat și un climat antreprenorial pozitiv.

Macedonia de Nord

Pentru a obține îmbunătățiri eficiente în domeniul antreprenoriatului pentru tineri, școlile și alte instituții de educație formală trebuie să promoveze învățarea antreprenorială prin organizarea de ateliere și evenimente în care toți cei interesați ar putea discuta despre idei și inițiative de afaceri. Mai mult, antreprenoriatul este dezvoltare personală, prin urmare educația informală joacă un rol crucial în dezvoltarea tinerilor și a mentalității lor față de antreprenoriat.

În ceea ce privește un plan de acțiune care va promova abilitățile antreprenoriale și învățarea, cea mai importantă sarcină pentru Macedonia de Nord este să suprime și să evite exodul creierelor. Sistemul de învățământ din țară are puține sau deloc programe care promovează antreprenoriatul. Pentru a avea un impact și o influență mai bună asupra tinerilor, școlilor publice și private, ONG-urilor și altor instituții, evenimentele și atelierele de promovare a antreprenoriatului sunt cruciale.

La nivel național, este important să se deschidă centre de afaceri, unde tinerii să poată obține toate informațiile și asistența necesare pentru a scrie un plan de afaceri și a începe o inițiativă

de afaceri. Guvernul ar putea promova, de asemenea, antreprenoriatul social, ca activitate benefică pentru societate. Mai mult, organismele private și publice ar putea înființa hackath-uri pentru a-i motiva pe tineri să-și stabilească inițiativele de afaceri prin sponsorizarea celor mai bune cu granturi.

Nu în ultimul rând, Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă ar putea oferi granturi mai mari pentru activități independente prin idei de afaceri, precum și să ofere o probă de testare a modelului de afaceri.

Polonia

După cum indică datele, cele mai mari slăbiciuni ale sistemului antreprenorial polonez sunt legate de eficiența insuficientă a sistemului educațional, impozitele mari, birocrația complexă, un sistem subdezvoltat de finanțare privată și infrastructura de servicii slabă. Având în vedere că nimic nu promovează spiritul antreprenorial mai mult decât educația potrivită, primul pas pentru stimularea abilităților de afaceri ale polonezilor ar fi reformarea unui subiect antreprenorial existent pentru a-l face mai practic. Ministerul polonez al Educației a declarat deja că în 2023, elevii de liceu vor dobândi mai multe cunoștințe practice de afaceri datorită subiectului numit „afaceri și management”. Cunoștințele practice sunt încă cel mai bine dobândite prin acțiune directă, așa că alocarea mai multor fonduri publice pentru crearea de competiții de afaceri ar încuraja studenții să-și exercite abilitățile antreprenoriale. Până acum nu există suficiente programe de asemenea natură, mai ales la nivel de liceu, ceea ce duce la un număr foarte mic de tineri antreprenori. Un număr tot mai mare de universități își creează incubatoarele de start-up-uri pentru a încuraja antreprenoriatul studențesc, astfel încât alocarea unor finanțări mai mari unor astfel de entități ar putea ajuta antreprenorii promițători cu finanțare inițială. Mai mult, creșterea cunoștințelor generale de afaceri și financiare a societății poloneze este esențială și ar putea fi realizată cu ajutorul campaniilor sociale finanțate de guvern și companii private. Atelierele gratuite de afaceri organizate în mod regulat de orașe și regiuni ar putea crește nivelul antreprenoriatului în rândul tinerilor, în special în zonele rurale, unde oamenii se luptă adesea să își găsească un loc de muncă.

Cu toată certitudinea, toate schimbările educaționale trebuie să fie însoțite de o transformare structurală. Deși politicile guvernamentale privind antreprenoriatul se îmbunătățesc încet, complexitatea birocrației, creșterea taxelor și imprevizibilitatea sistemului juridic descurajează mulți polonezi să înceapă orice activitate de afaceri. Atâta timp cât înființarea unei companii este un proces dificil, mulți oameni vor decide împotriva lui. Este esențial să

simplificați întregul proces de înființare a unei afaceri și să evitați modificarea reglementărilor comerciale în fiecare an. Stabilitatea reglementării este unul dintre factorii decisivi din spatele nivelurilor ridicate de antreprenoriat în multe țări europene.

Una dintre cele mai mari bariere pentru tinerii antreprenori este cu siguranță costul ridicat de intrare pe piață, așa că dacă contribuțiile lor la ZUS (Instituția de Asigurări Sociale) ar fi reduse, demararea unei afaceri ar fi posibilă pentru mai mulți oameni. Nu în ultimul rând, promovarea companiilor poloneze către fonduri de capital de risc și încurajarea finanțării sectorului privat cu ajutorul reducerilor de taxe și reglementărilor ar putea reduce dependența antreprenorilor polonezi de autofinanțare și împrumuturi. În numeroase țări europene și non-europene, investitorii îngeri și capitaliștii de risc stimulează inovația prin sprijinirea companiilor promițătoare, astfel încât o rețea de afaceri mai bine conectată ar putea face minuni pentru antreprenorii polonezi. În general, atât schimbările de reglementare, cât și cele educaționale sunt necesare pentru a încuraja antreprenoriatul în Polonia.

România

Pe lângă programele de sprijin guvernamentale, cum ar fi Start-Up Nation și Innotech Student, guvernul, prin Ministerul Tineretului și Sportului, ar trebui să promoveze mai multe activități educaționale privind alfabetizarea financiară, abilitățile antreprenoriale și înțelegerea modului în care funcționează piața. Astfel de inițiative educaționale ar sprijini tinerii cu competențe înainte de a aplica pentru program sau fonduri europene. O următoare inițiativă ar putea fi o strategie de marketing pentru ca aceste programe să ajungă la tineri. În ceea ce privește programele în sine, diversificarea sectoarelor de activitate ar reprezenta un plus considerabil, întrucât preferințele tinerilor nu sunt doar în sectorul producției sau IT, ci și în sectoarele culturale, creative și sociale. În România există un curriculum antreprenorial pentru liceu, dar nu există date privind eficiența sau satisfacția acestuia.

Domeniul educației non-formale ar trebui să se concentreze pe schimbul de experiențe și procese de dezvoltare a abilităților și centre de creativitate pentru generarea de idei noi. Pe baza rezultatelor sondajului efectuat, lipsa de idei și experiență și importanța împărtășirii experiențelor de la antreprenorii calificați sunt aspecte importante pentru tineri. Prin urmare, proiecte non-formale despre antreprenoriat care ar putea acoperi aceste aspecte ar fi benefice.

CONCLUZIE

Acest plan de acțiune pentru promovarea competențelor antreprenoriale și a învățării a fost elaborat pentru a identifica starea antreprenoriatului în rândul tinerilor, dezvoltarea generală a politicilor naționale privind antreprenoriatul și diferitele măsuri pentru a facilita practicile și activitățile antreprenoriale în Bulgaria, Grecia, Italia, Macedonia de Nord, Polonia și România. Pe baza acestui plan de acțiune, materialele de instruire, un curs online despre antreprenoriat și un set de instrumente de formare vor fi adaptate nevoilor tinerilor din țările partenere. Deși există similitudini în cultura antreprenorială în țările partenere, există mici diferențe în măsurile întreprinse pentru a facilita antreprenoriatul și activitățile antreprenoriale. Aceste diferențe variază în ceea ce privește cultura de afaceri și mentalitatea antreprenorială, sprijinul public și privat pentru antreprenoriat și educația antreprenorială. Documentul a identificat, de asemenea, lacune de competențe și acțiuni concrete care pot fi adoptate atunci când se promovează antreprenoriatul în rândul tinerilor.

Planul este destinat tinerilor, antreprenorilor începători și organizațiilor care lucrează în domeniul antreprenoriatului pentru tineret. Planul a fost evaluat de 20 de tineri din țările partenere, înainte de publicare.

Referințe

Ahmad, N., & Seymour, R. (2008). Defining Entrepreneurial Activity: Definitions Supporting Frameworks for Data Collection. *OECD Statistics Working Papers*, 01. doi:https://doi.org/10.1787/243164686763.

Bandinelli, C. (2015). *Il miglior lavoro del mondo. Lo strano caso dell'imprenditoria sociale.* Doppiezero.

Bernardino, S., & Santos, J. (2020). Gender Differences and Generation of Ideas on Civic Crowdsourcing. In J. G. Dantas, & L. C. Carvalho (Eds.), *Handbook of Research on Approaches to Alternative Entrepreneurship Opportunities* (pp. 353-378). IGI Global. doi:https://doi.org/10.4018/978-1-7998-1981-3.ch017

Bosma, N., Hill, S., Ionescu-Somers, A., Kelley, D., Levie, J., & Tarnawa, A. (2020). *Global Entrepreneurship Monitor. 2019/2020 Global Report.* London: Global Entrepreneurship Research Association.

Cedefor. (2018). *Vocational education and training in Bulgaria. Short Description.* Luxembourgh: Publications office. doi:https://data.europa.eu/doi/10.2801/600634

CEEDR. (2000). *Young entrepreneurs, women entrepreneurs, co-entrepreneurs and ethnic minority entrepreneurs in the European Union and Central and Eastern Europe.* CEEDR.

Citi Foundation. (2022). *Młodzi a przedsiębiorczość.* Citi Foundation.

Delinesheva, M., & Jolovski, J. (2021). *Mapping Report of Initiatives in Bulgaria for adolescent skills. Development through innovation, social entrepreneurship and financial literacy.* UNICEF.

Eurofound. (2022, May 19). *Living and working in Greece.* Retrieved from Eurofound: https://www.eurofound.europa.eu/country/greece

European Commission. (2013). *ENTREPRENEURSHIP 2020 ACTION PLAN. Reigniting the entrepreneurial spirit in Europe.* Brussels: European Commission.

European Commission. (2021, June 21). *European Innovation Scoreboard: Innovation performance keeps improving in EU Member States and regions.* Retrieved from European Commission: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_3048

European Commission. (2022). *Recommendation for a COUNCIL RECOMMENDATION on the 2022 National Reform Programme of Bulgaria and delivering a Council opinion on the 2022 Convergence Programme of Bulgaria.* Brussels: European Commission.

European Training Foundation. (2014). *Стратегија за претприемачко учење во република македонија 2014-2020 г. [Entrepreneurial Learning Strategy of the Republic of Macedonia 2014-2020].* Skopje.

European Union. (n.d.). *EU Youth Strategy*. Retrieved from https://europa.eu/youth/strategy/employment-entrepreneurship_en

Georgakopoulos, T. (2022, January). *20 Months Into The Pandemic.* Retrieved from Dianeosis: https://www.dianeosis.org/en/2022/01/20-months-into-the-pandemic/

Hill, S., Ionescu-Somers, A., Coduras, A., Guerrero, M., Roomi, M. A., Bosma, N., . . . Shay, J. (2022). *Global Entrepreneurship Monitor 2021/2022 Global Report: Opportunity Amid Disruption.* London: Global Entrepreneurship Research Association.

Insights PulseZ. (2021). *Insights PulseZ.* Insights PulseZ. Retrieved from https://drive.google.com/file/d/11qYWEITxMxBQgmuwt88ls6ci_6C6CANC/view

Ioane, B., Bibu, N., Brancu, L., & Nastase, A. (2020). Entrepreneurship Intention Among Business Students in Romania. *Review of International Comparative Management, 21*(5), 703-718. doi:10.24818/RMCI.2020.5.703

Ionescu-Somers, A., & Tarnawa, A. (Eds.). (2020). *Diagnosing COVID-19 Impacts on Entrepreneurship. Exploring policy remedies for recovery.* London: Global Entrepreneurship Research Association.

Istat. (2022). *Situazione e prospettive delle imprese dopo l'emergenza sanitaria Covid-19.* Istat.

Italia Online. (2022). *Imprese guidate da giovani: ecco i settori dove si cresce di più.* Retrieved from Italia Online: https://www.italiaonline.it/risorse/imprese-guidate-da-giovani-ecco-i-settori-dove-si-cresce-di-piu-3339

Kalavros-Gousiou, D. (Ed.). (2021). *Start Ups in Greece 2020-2021. Progressing against all odds.* Athens: FOUND.ATION.

Krsteva, V. (2022). *ДЕЛОВНИ СУБЈЕКТИ - BUSINESS ENTITIES.* Skopje: State Statistical Office.

Kucketz, A., & Brändle, L. (2022). Creative reconstruction: a structured literature review of the early empirical research on the COVID-19 crisis and entrepreneurship. *Management Review Quarterly, 72*, 281-307. doi:https://doi.org/10.1007/s11301-021-00221-0

Macrotrends. (2022). *North Macedonia Youth Unemployment Rate 1991-2022*. Retrieved from Macrotrends: https://www.macrotrends.net/countries/MKD/north-macedonia/youth-unemployment-rate

Marinova, G. (2022, May 5). *Разкриват се нови възможности за финансиране на младежкото предприемачество в България. [New opportunities for financing youth entrepreneurship in Bulgaria emerge]*. . Retrieved from Bloomberg TV Bulgaria: https://www.bloombergtv.bg/a/16-biznes-start/106121-vazmozhnosti-za-finansirane-na-mladezhkoto-predpriemachestvo-v-balgariya

Ministry of Economic Development. (2021, April 28). *Obtaining access to finance at national level* . Retrieved from Ministry of Economic Development: https://www.mise.gov.it/index.php/en/single-digital-market/funding-a-business-access-to-finance

Ministry of Youth and Sport. (2022). *НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА МЛАДЕЖТА 2021 – 2030 г. [National Youth Strategy 2021 - 2030].* doi:https://nism.bg/bg/documents/nacionalni/bgstrategii?view=frontlist&catid[0]=45

Ministry of Youth and Sports. (2011). *Национална стратегия за младежта 2010 – 2020 г. [National Youth Strategy 2010 - 2020].* Retrieved from https://nism.bg/bg/documents/nacionalni/bgstrategii?view=frontlist&catid[0]=45

Morsa, M. (2022, April 27). *Lavoro, per Gen Z e Millennial meglio disoccupati che infelici – Il report.* Retrieved from Open Online: https://www.open.online/2022/04/27/lavoro-millennial-gen-z-report/

Open Polis. (2022, March 7). *Il potenziale impatto del Pnrr sulle condizioni dei giovani.* Retrieved from Open Polis: https://www.openpolis.it/il-potenziale-impatto-del-pnrr-sulle-condizioni-dei-giovani/

Patreski, M. (2021, January 11). Poverty during Covid-19 in North Macedonia: Analysis of the Distributional Impact of the Crisis and Government Response. *Partnership for Economic Policy Working Paper No. 2021-01*. doi:http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3903373

PwC. (2021). *Młodzi Polacy na Runku Pracy 2021.* PwC.

Riahi, S. (2010, November). Youth Entrepreneurship: Ottawa's Portfolio in Talent Development. *Open Source Business Resource*. Retrieved from http://timreview.ca/article/394

Romanian Government. (2015). *Strategia Naţională în domeniul politicii de tineret 2015-2020 [National Strategy in the field of youth policy 2015-2020].*

Rusconi, G. (2022, April 20). *"Great resignation": perché è un fenomeno in crescita e come rallentarla.* Retrieved from Il Sole 24 Ore: https://www.ilsole24ore.com/art/great-resignation-perche-e-fenomeno-crescita-e-come-rallentarla-AEU3sfLB?refresh_ce=1

Srbinoski, B., Petreski, B., & Petreski, M. (2022). The Covid-19 impact on exports in North Macedonia—firm-level analysis. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*. doi:10.1080/1331677X.2022.2063918

Tarnawa, A. (Ed.). (2021). *Raport z badania Global Entrepreneurship Monitor Polska 2021*. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości.

Tomovska-Misoska, A., Dimitrova, M., & Mrsik, J. (2016). Drivers of entrepreneurial intentions among business students in Macedonia. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja, 29*(1), 1062-1074. doi:10.1080/1331677X.2016.1211956

Vasilopoulos, A., & Tsitsakis, C. (2020). Entrepreneurship in Greece. *KnE Social Sciences, 4*(1), 71-78. doi:https://doi.org/10.18502/kss.v4i1.5978